

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

**Кафедра журналістики
Спеціальність 061 «Журналістика»**

**Бакалаврська дипломна робота
(проект)**

на тему:

Специфіка використання музики та драматургічних засобів на телебаченні

студент, групи

Жур-21з

Гніденко Роман Михайлович

(підпис студента)

Науковий керівник:

Кандидат мистецтвознавства
Доцент кафедри журналістики.

Бут Оксана Василівна

(Дата)

(Підпис)

Попередній захист:

(Висновок: «До захисту в Екзаменаційній комісії»)

Завідувач кафедри

(Підпис)

(Прізвище, ініціали)

(Дата)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДРАМАТУРГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ПРОГРАМ.....	7
1.1. Роль і функції музики в телевізійній драматургії.....	7
1.2. Драматургічні засоби в телевізійних проектах: основні принципи розвитку та взаємодія компонентів образності.....	12
1.3. Особливості інтеграції музики та музичне брендування телевізійних програм.....	2
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ТА ДРАМАТУРГІЧНИХ ЗАСОБІВ.....	28
2.1. Використання компіляційної та авторської музики в сучасних українських телевізійних шоу та програмах: приклади та тенденції.....	28
2.2. Використання драматургічних прийомів у популярних українських телепроектах.....	3
2.3. Порівняльний аналіз українських та міжнародних підходів до використання музики в драматургії на телебаченні.....	42
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ТА ДРАМАТУРГІЧНИХ ЗАСОБІВ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ.....	50
3.1. Покращення інтеграції музичних елементів для підсилення емоційного впливу.....	5
3.2. Вдосконалення драматургічних структур для досягнення кращої взаємодії з аудиторією.....	5

3.3. Зміна імерсивності драматургічних засобів при використанні просторових систем	для	телевізійних програм.....	58
ВИСНОВКИ.....			62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ			66

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність дослідження специфіки використання музики та драматургічних засобів у телевізійних програмах зумовлена багатьма факторами, які відображають сучасні тенденції в медіаіндустрії, а також культурні потреби суспільства.

Телебачення залишається одним з основних джерел інформації та розваг для багатьох людей. В умовах насиченості медіапейзажу важливо забезпечити високу якість контенту, що передбачає ефективне використання музики та драматургії для створення емоційного зв'язку з глядачем.

Музика здатна підсилювати емоційний вплив програм, формуючи настрій і атмосферу. Вона може бути використана для підкреслення ключових моментів сюжету, створення запам'ятовуваних сцен і формування ідентичності програми. Дослідження її специфіки дозволяє виявити найбільш ефективні прийоми її використання.

Драматургічні засоби, такі як конфлікт, розвиток персонажів, побудова сюжету, є критично важливими для утримання уваги глядачів. Аналіз сучасних українських медіа щодо їх використання дозволяє виявити найкращі практики та недоліки, що, в свою чергу, може слугувати основою для вдосконалення телевізійного контенту.

В умовах глобалізації українське телебачення стикається з викликами збереження національної ідентичності. Використання української музики та драматургії може сприяти формуванню культурної самобутності, що є особливо актуальним у контексті сучасних соціальних та політичних змін.

Дослідження специфіки використання музики та драматургічних засобів у телевізійних програмах є надзвичайно важливим для розуміння сучасних тенденцій в медіа, розвитку якісного контенту та збереження культурної ідентичності.

Ступінь наукової розробки. Музичну драматургію на телебаченні досліджували: Л. М. Барська, Л. І. Брюховецька, Є. М. Васильєв, О. В. Зубченко, Н. Ю. Овсяннікова, О. П. Павонська, О. Г. Польовий, І. М. Ян та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз ролі музики та драматургічних засобів у створенні ефективного телевізійного контенту, який впливає на емоційний стан глядача, формує наратив і підсилює візуальне сприйняття.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- визначити роль і функції музики в телевізійній драматургії;
- проаналізувати основні драматургічні засоби, використовувані в телевізійних проектах, та їх взаємодію;
- дослідити особливості інтеграції музики в телевізійні програми та брендування;
- вивчити тенденції використання компіляційної та авторської музики в сучасних українських шоу;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення інтеграції музичних елементів і драматургічних структур у телевізійних програмах для підвищення їх емоційного впливу.

Об'єктом дослідження є телевізійні програми та шоу українського та світового телебачення.

Предметом дослідження є музика та драматургічні засоби, їх роль, функції та інтеграція в телевізійних проектах.

Наукові методи дослідження: аналіз – вивчення існуючих телевізійних програм для виявлення тенденцій використання музики та драматургії; порівняльний аналіз – порівняння українських та міжнародних підходів до використання музики у телевізійній драматургії; кейс-стаді – глибоке дослідження конкретних телевізійних проектів: «Холостяк», «Служба розшуку дітей» тощо; анкетування – збір думок глядачів та фахівців щодо впливу музики та драматургічних засобів на сприйняття контенту; експеримент – тестування нових підходів до інтеграції музики у телевізійні програми.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дослідження полягає у систематизації та аналізі сучасних тенденцій використання музики та драматургічних засобів на українському телебаченні, а також у розробці практичних рекомендацій для підвищення їх ефективності.

Практична значущість одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані телевізійними продюсерами, сценаристами та музичними композиторами для створення більш якісного та емоційно насиченого контенту, що відповідає сучасним вимогам глядачів.

Апробація результатів. Результати дослідження можуть бути представлені на конференціях, семінарах, а також опубліковані у фахових журналах, що спеціалізуються на медіа та комунікаціях.

Структура та обсяг. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та літератури з 72 од.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДРАМАТУРГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ПРОГРАМ

Сучасна телевізійна творчість постійно зазнає змін, що обумовлено не лише технічним прогресом, а й еволюцією. У центрі уваги залишається музика, як потужний нарративний інструмент, що здатний передати емоції, підсилити драматичне напруження та створити унікальний атмосферний фон. Музика не обмежується лише супроводом – вона виконує багатофункціональну роль, стаючи майже незамінним «героєм» телеекрану, який конструює психологічний портрет персонажів і посилює символічне значення подій.

В першому розділі дамо визначення наступним поняттям: драматизм, драматургія, музична драматургія, музичне брендування. Розглянемо роль і функції музики в телевізійній драматургії, драматургічні засоби в телевізійних проектах, а також особливості інтеграції музики та музичне брендування телевізійних програм.

Розглядаючи драматургічні засоби в телевізійних проектах, важливо відзначити, що художня образність формується через ретельно підібрані композиційні принципи, де кожен елемент гармонійно взаємодіє з іншими.

Особлива увага приділяється інтеграції музики та музичному брендуванню телевізійних програм. Сучасні проекти дедалі частіше використовують музичні теми як елемент бренду, завдяки чому глядачі одразу ідентифікують програму за унікальним музичним супроводом. Такий підхід сприяє створенню постійного емоційного зв'язку між творцями та аудиторією, що є однією з основ стратегічного розвитку телевізійних форматів у конкурентному інформаційному середовищі.

Отже, теоретичний аналіз драматургічного розвитку телевізійних програм охоплює вивчення ролі музики як ключового компонента, що допомагає формувати унікальний медійний продукт. Синтез цих аспектів відкриває нові перспективи для розробки інноваційних форматів у телевізійній індустрії, забезпечуючи більш глибокий і емоційно насичений досвід для аудиторії.

1.1. Роль і функції музики в телевізійній драматургії

Найбільш важливі для нашого дослідження ролі і функції музики в телевізійній драматургії, були роботи та праці таких вчених як: Веселовська Г., Білас О., Мацепура О, Ян І., Васильєв Є., Іванов В., Алфьорова З., Алфьоров А., Ривліна В., Гоян В., Захарс Т.

Музика в телевізійній драматургії виступає як важливий інструмент, що збагачує наратив, додаючи йому емоційної глибини та атмосферності. Вона не лише акомпанує подіям на екрані, а й допомагає визначити характер персонажів, підсилює драматичні моменти та встановлює ритм розвитку сюжету. Розуміння ролі музики відкриває можливості для її свідомого використання як засобу наративного впливу, перетворюючи її на невід'ємну частину творчого процесу телевізійної драматургії.

Музична драматургія («musical dramaturgy») – це процес взаємодії, співвідношення та розвитку образно-змістовних елементів, які формують цілісну художню систему й виражають завершений творчий задум (концепцію, «картину світу») [31]. Вона визначає форму, структуру та засоби виразності музичного твору. Цей термін застосовується не лише до творів, які безпосередньо пов'язані зі сценічною дією (опера, балет, оперета, ораторія тощо), а й до вокальних, інструментальних і симфонічних композицій, що здатні втілювати багатогранні та складні музичні образи й ідеї.

Поняття «музична драматургія» є багатовимірним і має різноманітні визначення. З одного боку, музичну драматургію розглядають як:

- процес розвитку музичної думки, де тематика розгортається за допомогою засобів музичної мови й формотворення;
- виявлення розгорнутої форми, яка інтегрує засоби виразності;
- процес взаємодії тематичних, гармонічних, фактурних і жанрових елементів, котрі перебувають у логічному зв'язку й відображають динаміку життя та внутрішнього світу людини [10].

Інші визначення акцентують на тому, що музична драматургія – це:

- узагальнення процесуальності музичної форми, здатної виявляти внутрішню сутність композиції;

- цілісний, завершений процес розвитку музичних образів із високою напруженістю та динамікою їх взаємодії в межах твору або його значимих частин. Основою цього розвитку найчастіше є конфлікт;

- розгортання музичної подієвості, де «подією» вважається важливе інтонаційне явище, що стає основою для формотворчого потоку [5].

Таким чином, музична драматургія виступає як ключовий механізм структурування твору, поєднуючи смислове наповнення з художньою формою і логікою розвитку.

З іншого боку, музична драматургія є:

- принципом, що трансформується у закономірність естетики;
- системою взаємодії образів та принципів їх розвитку;
- структурованим набором засобів виразності та прийомів;
- планом узгодження драматургічних функцій, які беруть участь у створенні музичного твору, що охоплює сферу ейдосів композиції;

- цілісною організацією музичних засобів, орієнтованою на закони симфонізму;

- структурою часової організації художнього змісту, що спрямована на сприйняття і реалізується завдяки всім музичним засобам;

- індивідуальним планом вираження композиторської концепції, яка формує цілісну систему художніх образів, через що стають зрозумілими творчі принципи виконавських інтерпретацій (щодо виконання) [26].

Музична драматургія підпорядковується основним законам драми як окремого виду мистецтва та включає ключові етапи розвитку:

- експозицію,
- зав'язку,
- розвиток,
- кульмінацію,
- розв'язку [70].

Ці етапи можуть бути реалізовані як у межах окремих розділів твору, так і передані в стислому вигляді в межах одного або декількох фрагментів. Залежно від творчого задуму композитора, вони можуть набувати варіативного розташування, розділення в процесі розгортання опусу або навіть бути виключеними з основної схеми розвитку.

Музика завжди була невід'ємною частиною мистецтва, і телевізійна драматургія не є винятком. З моменту появи перших телевізійних шоу, музика відігравала ключову роль у створенні атмосфери, емоційного фону та розвитку сюжету. Вона допомагає глядачеві зануритися в історію, підтримує темп оповіді та підкреслює важливі моменти.

Функції музики в телевізійній драматургії представлено в таблиці 1.1 [8].

Таблиця 1.1

Функції музики в телевізійній драматургії

	Функції	Опис
1.	Ідентифікація	Музика може допомогти глядачам ідентифікуватися з персонажами або ситуаціями, що відбуваються на екрані, створюючи емоційний зв'язок
2.	Кодування інформації	Музика може служити засобом передачі інформації про настрій чи емоційний стан героїв, навіть без слів
3.	Ритм і темп	Музика може задавати ритм і темп оповіді, підкреслюючи важливі моменти або, навпаки, сповільнюючи дію для створення напруги
4.	Забезпечення переходів	Музика може використовуватися для плавного переходу між сценами або епізодами, що допомагає підтримувати цілісність оповіді
5.	Виклик спогадів	Знайома музика може викликати спогади у глядачів, що може посилити емоційний вплив сцени

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [8]

Однією з ключових функцій музики в телевізійній драматургії є формування відповідної атмосфери. Музика здатна викликати широкий спектр емоцій у глядачів. Правильно підібраний музичний супровід може підсилити почуття тривоги, радості, смутку чи напруги, допомагаючи глядачеві глибше переживати події на екрані.

Музика може допомогти визначити час і місце дії. Наприклад, використання фольклорних мотивів може підкреслити національну культуру, тоді як сучасні електронні звуки можуть вказувати на сучасність або наукову фантастику. Теми, асоційовані з конкретними персонажами, можуть допомогти глядачам краще зрозуміти їхній внутрішній світ. Музика може відображати їхні емоції, мотивації та розвиток протягом сюжету [64].

Використання специфічних музичних елементів, таких як дисонанси або ритмічні зміни, може створити відчуття напруги і тривоги, готуючи глядача до кульмінаційних моментів. Музика може слугувати зв'язуючим елементом між різними сценами, допомагаючи створити плавний перехід і зберігати цілісність наративу.

Теми або мотиви, що повторюються в різних епізодах, можуть стати своєрідною «візитівкою» шоу, допомагаючи глядачам ідентифікувати його серед інших програм [51].

Музика володіє унікальною здатністю впливати на емоційний стан глядача. Вона акцентує почуття персонажів, роблячи сцени більш змістовними і такими, що запам'ятовуються. Наприклад, меланхолійна музика може передати всю глибину скорботи під час втрати, тоді як яскрава, весела мелодія підкреслює моменти радості. У такий спосіб музичний супровід служить містком між переживаннями героїв і емоційним сприйняттям аудиторії, спонукаючи до сильнішого емоційного занурення [26].

Ще однією важливою функцією музики є асоціювання з персонажами. У багатьох телевізійних драмах використовуються індивідуальні музичні мотиви чи теми, які супроводжують окремих героїв. Це дозволяє глядачам одразу впізнати персонажа і забезпечує легше осмислення сюжету. Наприклад, коли на екрані з'являється герой разом із знайомою музичною темою, у глядача автоматично виникає інтуїтивне очікування щодо його дій або характеру [1].

Одним із способів інтеграції музики у драматургію є її роль у побудові сюжетної лінії. Зміна музичного супроводу часто сигналізує про зміну в подіях

або підкреслює кульмінаційні моменти історії. Наприклад, драматична музика може підсилити ефект несподіваного повороту подій чи продемонструвати вирішальну важливість сцени. Отже, музика не просто доповнює дії на екрані, а й стає активним учасником у створенні змісту, впливаючи на сприйняття аудиторії та розуміння сюжетного розвитку.

Музичний супровід у телевізійних драмах може ефективно акцентувати ключові теми та ідеї, закладені в сюжеті. Наприклад, якщо історія розгортається навколо боротьби за справедливість, саундтрек може містити мотиви, які уособлюють напруженість, надію або тріумф. Це дозволяє аудиторії глибше проникнути у суть подій і відчувати їх на емоційній хвилі.

Музика також відіграє важливу роль у відображенні культурного середовища, в якому розгортається дія. Використання традиційних мелодій або сучасних музичних композицій допомагає створити автентичну атмосферу місця і часу. Особливо це стосується історичних драм, де звучання відповідної епохи сприяє зануренню глядачів у події й середовище героїв.

Популярні музичні треки в серіалах значною мірою посилюють залученість аудиторії. Відомі пісні здатні одразу привернути увагу глядачів, знайомих із цими композиціями. Часто серіали використовують музику не лише як елемент атмосфери, а й як магніт для нової аудиторії. Популярні треки можуть викликати інтерес до серіалу навіть у тих, хто раніше не був із ним знайомий [52].

У телевізійних шоу музика нерідко стає важливою частиною впізнаваності їхнього бренду. Тематичні мелодії, які звучать у заставках чи ключових епізодах, можуть набути широкого розмаху популярності та асоціюватися виключно з проєктом. Це не лише підсилює імідж серіалу, а й допомагає залучати нових шанувальників. Багато культових шоу мають власні музичні теми, які стають свого роду візитівками проєктів [16].

Отже, музика займає центральне місце у формуванні телевізійної драматургії, виконуючи багатогранні завдання та поглиблюючи загальний емоційний досвід глядачів. Вона збалансовано доповнює візуальний сегмент і

впливає на сприйняття історії та персонажів, супроводжуючи їх розвиток від початку до кінця. Драматичні композиції не лише створюють атмосферу чи підкреслюють важливість сцени, а й надихають аудиторію на глибше співпереживання та концентрують увагу на деталях. У результаті музика стає не випадковим додатком, а невід'ємним і потужним інструментом у руках творців телевізійних шедеврів. Її вагомий вплив на аудиторію не підлягає сумніву.

1.2. Драматургічні засоби в телевізійних проектах: основні принципи розвитку та взаємодія компонентів образності

Авторами досліджень, що найбільш важливі для аспекту дослідження драматургічних засобів в телевізійних проектах є: Горбов А., Негус. К., Федорчук Л., Безручко О., Шевчук Ю., Андрієвський Д., Брюховецька Л., Павонська О., Горевалов С., Десятник Г., Почепцов Г., Роднянський О., Літінська Н. та інші.

Драматургічні засоби в телевізійних проектах є ключовими для створення емоційного зв'язку з глядачем та формування ефективного наративу. Завдяки послідовному розвитку сюжетних ліній, глибокому зображенню персонажів і гармонійній взаємодії образних компонентів – таких як візуальні ефекти, музика, монтаж та діалоги – створюється цілісний творчий простір. Цей підхід дозволяє не лише утримувати увагу аудиторії, а й викликати глибокі емоційні переживання, що є основою успішної телевізійної продукції.

Зростання впливу телебачення й зміна акцентів в екранній комунікації закономірно призвели до переосмислення ролі звуко-зорового ряду. Якщо раніше дефіцит інформації робив її найважливішою частиною медійного продукту, то сьогодні, в умовах численних каналів передачі даних, набагато більшого значення набуває її форма, яка має здатність приваблювати аудиторію та утримувати її увагу.

Швидке розширення сегмента нехудожнього контенту на сучасному телебаченні породило думку, ніби телебачення – це лише інструмент

комунікації, тоді як кіно – виключно мистецтво. Однак такий поділ є хибним. Сучасне телебачення являє собою симбіоз інформування і розваги, де ці два елементи співіснують у тісному взаємозв'язку.

У кіновиробництві існує низка принципів, спрямованих на утримання уваги глядача та викликання в нього емоційного відгуку. Ці ж підходи часто використовуються й у журналістиці, що іноді призводить до спотворення фактів чи маніпуляцій свідомістю аудиторії. Проте навіть у таких випадках реципієнт все одно отримує порцію інформації – хай і в емоційно забарвленій формі, що відповідає задуму автора. Боротьба за увагу глядача стає центральною метою медіа. Саме цей аспект підкреслює зміну пріоритетів у журналістиці: завоювавши емоційну прихильність глядача за допомогою яскравих моментів і динамічного подання, автор доносить до аудиторії певний інформаційний посил, укладений у відповідну оболонку.

Основу кіномистецтва становить драматургія – спосіб організації матеріалу та застосування технік для активізації глядацького інтересу. Це включає як динамізування сюжету задля постійного утримання уваги, так і методи створення потужного емоційного співпереживання аудиторії [14].

Драматургія – це мистецтво створення драматичних творів. У телевізійному контексті це означає не лише написання сценарію, але й використання специфічних засобів для залучення глядача [39].

Основні компоненти драматургії представлено в таблиці 1.2 [63].

Таблиця 1.2 Основні компоненти драматургії

	Компонент	Характеристика
1.	Сюжет	Основна лінія розвитку подій, яка складається з конфлікту, кульмінації та розв'язки. Сюжет може бути лінійним або нелінійним, залежно від стилю проекту
2.	Персонажі	Головні та другорядні герої, які мають свої мотиви, цілі та емоційні переживання. Глибина персонажів може варіюватися, але для успішного телевізійного проекту важливо, щоб вони були реалістичними та викликали симпатії у глядачів
3.	Тематика	Основні ідеї та проблеми, які розглядаються у творі. Тематика може бути соціальною, політичною, психологічною тощо
4.	Стиль	Візуальні та звукові елементи, які формують атмосферу проекту. Це може включати кольорову палітру, музику, монтаж, операторську роботу

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [63]

Образність у телевізійних проектах формується завдяки взаємодії різних компонентів: тексту, візуальних елементів, звуку та емоційного контексту. Ця взаємодія є важливою для створення цілісного сприйняття твору.

Сценарій – це основа будь-якого телевізійного проекту. Він визначає не лише сюжет, але й характер персонажів, їх діалоги та взаємодію. Якісний сценарій має бути структурованим, мати чіткі конфлікти та розвиток. Діалоги повинні бути природними, відповідати характерам персонажів та їхньому емоційному стану [4].

Візуальна складова включає операторську роботу, кольорову палітру, декорації та костюми. Всі ці елементи працюють на створення настрою, атмосфери та емоційного впливу. Наприклад, темні кольори можуть викликати відчуття тривоги, тоді як яскраві – радості або надії. Важливо, щоб візуальні елементи відповідали тематиці та стилю проекту.

Звукове оформлення, включаючи музику, звукові ефекти та мовлення, відіграє ключову роль у формуванні емоційного контексту. Музика може підкреслювати важливі моменти, створювати напругу або, навпаки, розслаблювати. Звукові ефекти додають реалістичності та допомагають зануритися в атмосферу [6].

Драма – це один з літературних родів, який змальовує світ у формі дії, здебільшого призначений для сценічного втілення. Теорія драми в її історичному розвитку неодмінно відбивала всі зміни в літературній і сценічній творчості, які відбувалися протягом тисячоліть [69].

Драматизм – це стан, який виникає через напружені переживання суперечностей, схвильованість і тривогу [44]. Він проявляється як гостра боротьба протилежних сил або напружена інтрига. Як емоційно-ідейний компонент, драматизм може бути втілений у творах будь-якого жанру літератури.

Драма є специфічним видом мистецтва, який одночасно належить як літературі, так і театру. Лише у колективній творчості письменника, режисера, художника, композитора й акторів вона може стати помітним явищем літературно-мистецького життя. Відповідно до змісту та форми, характеру конфлікту драматичні твори поділяються на окремі види і жанри (драма, трагедія, комедія, фарс, водевіль, мелодрама, трагікомедія). У минулому побутували містерії, міраклі, мораліте, шкільні драми, інтермедії та інші.

Слова «трагічний» і «трагізм» беруть свій початок із давньогрецьких хорових обрядових вистав, присвячених смерті й воскресінню бога родючості Діоніса. Згодом, із формуванням класово-державного устрою у греків, виникла потреба осмислення моральних питань, які вони намагалися вирішити через п'єси, що відображали конфлікти людського буття. Хоча стародавня назва обрядових дійств збереглася, вона почала асоціюватися із сюжетним наповненням таких творів [32].

Аристотель у своїй «Поетиці» зазначав, що трагедія викликає в глядачів «почуття жалю і страху», сприяючи «очищенню (катарсису) подібних афектів».

Драма, у перекладі з грецької мови, означає «дія», тому головним завданням драматургії є постійний розвиток подій і підтримка інтриги. Основою драматичного твору є не опис, а самі події – дії, які базуються на вирішенні проблем, подоланні конфліктів та зіткненні інтересів, характерів і ситуацій. Якщо розглядати журналістські матеріали крізь призму цього підходу, то зазвичай у них дія не розгортається тут і зараз. Натомість події вже відбулися, а основна увага зосереджується на їхньому описі, адже інформаційний привід є доконаним фактом.

Драматизм як естетична категорія служить відображенням і узагальненням життєвих суперечностей та конфліктів, взаємодії людини із суспільством і природним середовищем. Найвиразнішою формою драматизму є драматичний конфлікт – специфічне естетичне вираження гострих протиріч життя. Він є формою втілення сутичок протилежних людських мотивів, ідей, бажань або пристрастей. У мистецтві драматичний конфлікт вирізняється глибиною змісту,

гостротою та напруженістю й водночас передається у досконалій художній формі, що забезпечує сильний естетичний вплив на аудиторію.

У системі образної драматизації ключову роль відіграє мовна характеристика, на що акцентується, зокрема, у дослідженні «Драматизація як спосіб подачі новини на телебаченні» [33]. Такий підхід вимагає, щоб текст орієнтувався на видовищну виразність через міміку, жести, рухи, а також через виголошення монологів і діалогів. Він має відповідати специфіці сценічного часу й простору, а також технічним можливостям театру, зокрема у створенні мізансцен. Це зумовлює неодмінну особливість драматургії – її сценічність, яка базується на конфлікті або інтенсифікації дій.

Драматургія телевізійного твору охоплює структурну побудову фільмів, програм чи передач, незалежно від їх жанрової приналежності (документальні, розважальні) чи тривалості. Основою драматургії є поступовий розвиток дії, характерів, думок або подій, які зводяться до чотирьох основних етапів: експозиція (представлення теми чи інтриги), наростання напруги, кульмінація та розв'язка.

Сьогодні особливе місце займає питання про роль кіно у маніпулюванні свідомістю, яке є не менш важливим, ніж вплив телевізійних ЗМІ. Такий вплив пов'язаний з емоційним спектром, який викликають образи персонажів. Для досягнення успіху (зокрема комерційного), кіно має викликати в аудиторії відповідні емоції, провокуючи базові інстинкти або звертаючись до глибинних шарів людської підсвідомості, сформованих культурним середовищем. У кінематографі можливо пережити і навіть уявно здійснити те, що залишається недосяжним у реальному житті. Завдяки значному прогресу кіноіндустрії та її здатності через аудіовізуальні засоби впливати на свідомість глядача, логічним стало використання її інструментів у створенні медійного контенту.

У реальному житті драматизм людських переживань, а також у кіно та серіалах, часто викликається зовнішніми обставинами або силами, що загрожують мріям і життю героїв. Однак нерідко зовнішній вплив переростає у внутрішній конфлікт, спричиняючи боротьбу людини із самою собою. У таких

випадках драматизм, за словами С. Горевалова, поглиблюється до трагізму [15].

Існують універсальні принципи, що комплексно формують драматургічний розвиток, серед яких: внутрішньокадрова музика, слово, елементи атмосфери – ефект «живої дії», принцип «гачків», принцип «дії» тощо.

Внутрішньокадрова музика використовують для використання музичних композицій, які підсилюють емоційний контекст сцени. Музика може створювати атмосферу, викликати певні емоції і навіть передавати думки персонажів, які вони не можуть висловити словами [12].

Діалоги та монологи є ключовими елементами, які розкривають характер персонажів, їхні стосунки і конфлікти. Слова можуть бути як засобом передачі інформації, так і способом створення емоційного напруження.

Елементи атмосфери включають в себе декорації, освітлення, костюми та звукові ефекти, які разом створюють певний настрій. Атмосфера може впливати на сприйняття дійства глядачем, поглиблюючи його занурення у світ твору [22].

Саме конфлікт є рушійною силою сюжету. Він може бути внутрішнім (персонаж бореться з власними емоціями) або зовнішнім (персонаж стикається з протистоянням з іншими персонажами або обставинами). Кульмінація – це момент найбільшої напруги у творі, коли конфлікт досягає свого піку. Кульмінація є критично важливою для розвитку сюжету і має величезний емоційний вплив [41]. Після кульмінації слідує розв'язка, яка завершує конфлікт і надає глядачеві відчуття завершеності. Вона може бути як позитивною, так і негативною, але важливо, щоб вона логічно впливала з подій твору [43].

У розважальних форматах телебачення сценарні точки, спрямовані на утримання уваги глядачів, називають «гачками». Вони розміщуються приблизно кожні 10 хвилин екранного часу. У новинних жанрах (репортажі, спеціальні проєкти тощо) такі «гачки» зустрічаються частіше через меншу тривалість матеріалів. Ці елементи мають ключове значення для динаміки сюжету та його сприйняття аудиторією.

Г. Г. Почепцов вказує на те, що для підтримки інтересу глядачів автор використовує різноманітні техніки. Одним із ефективних прийомів є порушення хронологічного порядку подачі інформації, що дозволяє створити інтригу. У коротких новинних випусках повторення «гачків» зазвичай не потрібне через обмежений хронометраж – достатньо одного потужного зачинного елемента, який одразу привертає увагу і втримує її до завершення матеріалу [47].

Ефект «живої дії» – це принцип, за яким дія на сцені виглядає реалістично і динамічно. Важливо, щоб глядач відчував, що події відбуваються «тут і зараз», що сприяє емоційному залученню. Саме розважальні телепрограми застосовують принцип «дії» більш активно. Для цього до студії запрошують так званих героїв, які розповідають свої історії таким чином, ніби ці події трапилися буквально за мить до початку ефіру. Уявлення глядача про це формує ефект «живої» дії. Ці розповіді часто підкріплюються фотографіями чи відеоматеріалами – якщо можливо, вони створюються за участю самого героя. Коли ж такої змоги нема, на етапі монтажу додаються кадри інших осіб, які відповідним чином ілюструють описані ситуації. Якщо історія повинна висвітлювати проблему, що є актуальною для широкого загалу, але реального героя знайти не вдалося, то до виконання ролі залучають акторів для збереження драматургічного принципу побудови розповіді [37].

Щодо вирішення конфліктів, то журналісти активно використовують цей драматургічний інструмент, акцентуючи саме на «дії», а не на «події». В інформаційних сюжетах це може бути, наприклад, звернення до чиновників для допомоги герою у вирішенні його проблеми. У розважальних програмах зазвичай залучають експертів, які своєю експертизою або порадами сприяють розв'язанню конфліктів чи складних питань. Це особливо помітно у ток-шоу, де часто представлені дві полярні точки зору.

Засоби масової інформації також активно використовують принципи кіномонтажу. Наприклад, пряма мова диктора чи журналіста нерідко супроводжується крупними планами предметів або дій, про які йдеться. У цьому контексті важливим елементом залишається музика. Сьогодні навіть у новинних

сюжетах використовують музичне оформлення, що надає тексту емоційного забарвлення. Г. О. Десятник вважає, що музика може виступати не лише фоновим супроводом чи звуковою складовою передачі або фільму, але й відігравати роль у формуванні основного змісту [18].

Функціонально музика в аудіовізуальних творах зазвичай виконує три основні завдання: ілюстративну, настроєву та драматургічну функції. Ілюстративна музика відображає характер, ритм і зміст зображуваного ряду. Настроєву функцію забезпечує компонент, який додає емоційного відтінку та передає авторське ставлення до відображених подій. Драматургічну функцію виконує музика, яка не лише доповнює дію та текст (як у кадрі, так і за його межами), але й може змінювати сприйняття змісту кадрів глядачем.

Ілюстративна й настроєва функції музики загалом співвідносяться з етичними нормами та не викликають дискусій. Утім, драматургічна музика здатна істотно впливати на тлумачення кадрів і слів аудиторією. Така зміна сенсу може суперечити принципам достовірності й об'єктивності подачі інформації, ставлячи під сумнів неупередженість автора матеріалу [53].

Отже, телебачення має унікальні особливості, які визначають його драматургічні засоби та способи вираження образності. У сучасному світі телевізійні проекти, зокрема серіали, реаліті-шоу, документальні фільми, набувають дедалі більшої популярності. Кожен з цих жанрів використовує різноманітні драматургічні засоби для створення емоційного впливу на глядача, розвитку сюжету та формування образів персонажів.

Розвиток телевізійного проекту потребує дотримання низки важливих принципів, які сприяють його успішній реалізації.

Розглянемо принципи розвитку телевізійних проектів [34]:

1) Структурованість. Для досягнення успіху телевізійний проект має бути чітко спланованим і структурованим. Це означає, що сюжет повинен бути розподілений на епізоди таким чином, щоб кожен мав свою чітку мету, конфлікт і розв'язку. Кожен наступний епізод повинен не лише продовжувати загальний

сюжет, а й розвивати персонажів, привносити нові елементи й підтримувати інтерес аудиторії;

2) Чітка концепція. Успішний телевізійний проект починається з чіткої ідеї. Концепція повинна бути оригінальною, зрозумілою і привабливою для цільової аудиторії;

3) Цільова аудиторія. Визначення цільової аудиторії є критично важливим. Розуміння потреб, інтересів та уподобань глядачів допомагає сформуванню змісту проекту, його формату і рекламні стратегії;

4) Персонажі телевізійних проектів. Глибокі і добре прописані персонажі, з якими глядач може ідентифікуватися, є важливими для залучення аудиторії. Їхні конфлікти, мотивації та розвиток мають бути зрозумілими і цікавими;

5) Емоційна залученість. Телевізійний контент має викликати в аудиторії широкий спектр емоцій. Основними інструментами для досягнення цього є багатовимірні персонажі, реалістичні діалоги та напружений, динамічний розвиток подій. Глядачам необхідно відчувати емоційний зв'язок із героями, переживати їхні труднощі, радості та драматичні повороти;

6) Формат та жанр телевізійних проектів. Вибір формату (драма, комедія, реаліті-шоу, документалістика тощо) і жанру впливають на стиль подачі і сприйняття проекту. Важливо, щоб формат відповідав концепції та цільовій аудиторії [38];

7) Візуальний стиль. Візуальне оформлення проекту, включаючи кольорову палітру, освітлення та операторську роботу, має бути продуманим і відповідати настрою та тематиці програми;

8) Інноваційність телевізійних проектів. Сьогодні телевізійні проекти все частіше експериментують із новаторськими підходами – як у змістовному плані, так і в стилістичних та технологічних рішеннях. Це може включати впровадження сучасних технологій, використання незвичних наративних структур або жанрових експериментів. Такі креативні підходи допомагають проектам бути впізнаваними, відрізнятися від конкурентів і знаходити свою аудиторію [50];

9) Адаптація до змін. Індустрія розваг постійно змінюється, тому важливо бути гнучким і готовим адаптувати проект відповідно до нових трендів, технологій і вподобань аудиторії;

10) Маркетинг і просування. Правильна стратегія маркетингу та просування проекту є важливою для залучення глядачів. Використання різних каналів комунікації, таких як соціальні мережі, рекламні кампанії та PR, може значно підвищити видимість проекту;

11) Оцінка результатів телевізійних проектів. Після виходу проекту в ефір важливо аналізувати його успішність за допомогою рейтингів, відгуків глядачів і критиків. Це допоможе визначити сильні та слабкі сторони проекту і зробити висновки для майбутніх робіт [35].

Ці принципи формують основу для розвитку успішних телевізійних проектів і можуть суттєво вплинути на їхню популярність та комерційний успіх.

Отже, телевізійні проекти представляють собою складну взаємодію тексту, візуальної складової та звукового оформлення, яка створює цілісне враження та безпосередньо впливає на емоції глядачів. Досягнення успіху значною мірою залежить від дотримання основоположних принципів, таких як структура, емоційна глибина та прагнення до новаторства.

В умовах посиленої конкуренції у сфері телебачення виробники мають бути готовими до безперервного вдосконалення своїх підходів, шукаючи оригінальні шляхи створення якісної драматургії. Це дозволяє залишатися актуальними й утримувати зацікавленість аудиторії у стрімко змінному світі медіа.

1.3. Особливості інтеграції музики та музичне брендування телевізійних програм

Дослідження таких вчених як, Каца Б., Вікарчука О., Калініченко О., Ніколенко С., Пойта І., Васильєва Є., Карабаза І., Літінської Н., Шапоренко В.,

Джонса М., були основою для розкриття питання особливостей інтеграції музики та музичне брендування телевізійних програм.

Музика відіграє важливу роль у впізнаваності телевізійних програм, не лише доповнюючи візуальний контент, але й створюючи сильний емоційний зв'язок із глядачем. У сучасному медіапейзажі її інтеграція стає невід'ємною складовою брендування, дозволяючи підсилити вплив на аудиторію.

Інтеграція музики в телепрограми є важливим інструментом для створення емоційного сприйняття контенту, підтримання зацікавленості аудиторії та формування незабутньої атмосфери. Її вплив проявляється через низку важливих функцій, що визначають сприйняття програми глядачами.

Особливості використання музики в телепрограмах представлено в таблиці 1.3 [29].

Таблиця 1.3 Особливості використання музики в телепрограмах

№	Особливості використання музики	Характеристика
1.	Емоційне підсилення	Музика служить засобом зміцнення емоційного контексту. Вона здатна викликати реакції аудиторії, які відповідають відповідним моментам у програмі. Наприклад, напружені мелодії підкреслюють драматичність сцен, тоді як веселі й живі ритми додають легкості й гумору
2.	Персональна ідентифікація	Музичні мотиви, пов'язані з певними персонажами, допомагають аудиторії краще запам'ятовувати їх та асоціювати з конкретними емоціями чи подіями. Серіальні франшизи активно використовують цей прийом, надаючи кожному персонажу унікальну музичну тему
3.	Атмосферність	Музика створює настрій і культурний контекст, поглиблюючи сприйняття сюжету чи повідомлення. Саундтреки можуть відтворювати історичні періоди, етнічні впливи або посилювати сприйняття певного місця дії
4.	Залучення через популярність	Використання відомих пісень здатне збільшити охоплення аудиторії. Популярна музика, яка вже має впізнаваність, працює як маркетинговий інструмент, підвищуючи інтерес до програми та забезпечуючи емоційний резонанс
5.	Технічна майстерність	Створення музики для телевізійного контенту вимагає високого рівня професіоналізму. Це процес, що включає не лише композиторське рішення, але й тонку роботу зі звукозаписом, монтажем і застосуванням сучасних технологій для досягнення бажаного ефекту

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [29]

Музика продовжує займати унікальне місце в телевізійному середовищі, формуючи зв'язок між програмами та глядачами, а також виступаючи важливим фактором їхнього впізнавання і успіху.

Якісно підібрана музика здатна привертати увагу аудиторії та робити телепрограму значно привабливішою. Заставки, музика на фінальних титрах, звукові супроводи для переходів між сценами чи інші музичні вставки можуть суттєво впливати на сприйняття всього шоу.

Музика виконує роль невіддільного елемента розповіді, підкреслюючи ключові моменти сюжету, поглиблюючи драматичний ефект або допомагаючи в розкритті характерів персонажів.

Композиції можуть відображати певну культурну приналежність, показуючи традиції й особливості, що додають програмі автентичності та забезпечують більший інтерес з боку цільової аудиторії [11].

Телевізійні програми через музику нерідко порушують соціальні чи політичні теми. Добір пісень або стилів може слугувати способом висвітлення актуальних питань або трендів.

Музика додає телевізійному матеріалу додаткових шарів емоційного і динамічного насичення. Вона допомагає формувати унікальну атмосферу програми, встановлюючи її стиль і характер.

Яскраві музичні теми здатні стати символом певного шоу, сприяючи створенню його впізнаваного іміджу та популярності серед глядачів.

Звуковий супровід має силу викликати спогади, підсилювати емоційні переживання та створювати відчуття глибокого зв'язку між шоу та його аудиторією.

Музика розширює можливості для монетизації: саундтреки можна продавати, а права на мелодії – ліцензувати, створюючи нові джерела доходу [8].

Отже, музика є незамінним компонентом у створенні телевізійних програм, значно впливаючи на їхню якість і привабливість. Вона не тільки збагачує контент, але й створює потужний емоційний зв'язок із глядачем,

допомагаючи підкреслити ідентичність та унікальність програми. В умовах зростаючої конкуренції за увагу аудиторії роль музики як інструменту залучення та утримання глядачів стає не лише бажаною, а й критично важливою.

Музичне брендування в телевізійних програмах та на телебаченні є невіддільним елементом, який безпосередньо впливає на спосіб сприйняття контенту, залучення аудиторії й створення емоційного зв'язку між глядачем та програмою. Досліджуючи цю тему, варто виділити декілька основних аспектів.

Музичне брендування – це цілеспрямоване використання музики для формування ідентичного образу бренду, програми чи телеканалу [28].

Ключові елементи музичного брендування представлено в таблиці 1.4 [9].

Таблиця 1.4 Ключові елементи музичного брендування

№	Ключові елементи	Опис
1.	Тематичні мелодії	Унікальні музичні композиції, які автоматично викликають асоціацію з певними програмами
2.	Звукові логотипи	Невеликі музичні фрагменти, що виступають візитівкою бренду
3.	Саундтреки	Композиції чи пісні, які додають колорит і підсилюють атмосферу шоу

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [9]

Важливі особливості музичного брендування:

- емоційний вплив. Музика має унікальну здатність викликати широкий спектр емоцій. Правильно підібраний саунд здатен не лише підкреслити загальний настрій програми, а й сформувавши міцний емоційний зв'язок із глядачем;

- запам'ятовуваність. Звукові рішення роблять проєкт впізнаваним. Часто саме мелодія залишається в пам'яті довше, ніж сам сюжет;

- залучення аудиторії. Жанрова специфіка музики допомагає таргетувати певні соціальні чи вікові групи, встановлюючи глибший контакт із цільовою аудиторією [34].

Функції музичного брендування представлено в таблиці 1.5 [42].

Таблиця 1.5 Функції музичного брендування

№	Функція	Опис
1.	Ідентифікація	Музика виступає маркером унікальності програми на тлі конкурентного телевізійного простору
2.	Залучення глядачів	Популярні пісні чи інструментальні твори привертають увагу, адже такі композиції часто супроводжуються емоційними спогадами чи асоціаціями
3.	Підсилення контенту	Критичні моменти програми можуть супроводжуватися сильним музичним супроводом, створюючи більш потужний ефект на глядача

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [42]

Значення музичного брендування:

- комерційний аспект – завдяки ліцензуванню, продажам саундтреків та співпраці з артистами музичне брендування може стати додатковим джерелом доходу;

- крос-промоція – використання музики відкриває можливості для співпраці з артистами, чий вплив сприяє підвищенню популярності програми чи каналу;

- культурна вага – музика, задіяна в телевізійних продуктах, здатна формувати тренди й вподобання аудиторії, впливаючи на розвиток музичних смаків у суспільстві [66].

Отже, музичне брендування – це фундаментальний компонент телевізійних шоу, що не лише підсилює емоційне сприйняття контенту, але й будує сильний образ програми чи каналу. У сучасному конкурентному середовищі вдала інтеграція музики здатна стати вирішальним фактором для досягнення успіху та популярності.

Сучасні телевізійні програми стикаються з низкою викликів, пов'язаних із впровадженням музики:

- авторські права. Використання ліцензованих композицій вимагає суворого дотримання законодавства, що перетворює цей процес на складне й витратне завдання;

- змінні уподобання аудиторії. Музичні тренди постійно еволюціонують, змушуючи телевізійний контент гнучко і швидко реагувати на нові смаки глядачів;

- технологічний прогрес. Поява інноваційних рішень відкриває нові підходи до інтеграції музики, як-от використання технологій віртуальної реальності чи інтерактивних інтеграцій [20].

Отже, музичне оформлення і брендування телевізійних програм давно стали невід'ємною складовою медійного простору. Медіапростір – це «електронні умови, в яких групи людей можуть працювати разом, навіть якщо вони не знаходяться в одному й тому ж місці водночас. В медіапросторі, люди можуть створювати в реальному часі візуальні та звукові середовища, які охоплюють фізично розподілені площі. Вони також можуть контролювати запис, доступ та відтворення зображень і звуків з цих середовищ.

Музичний супровід телевізійних програм не лише додають емоційної глибини до контенту, а й формують його унікальний характер. У контексті швидкого розвитку технологій та мінливості вподобань аудиторії продюсерам важливо залишатися гнучкими та готовими до нових викликів і можливостей, щоб забезпечити успіх своїх проєктів.

Дослідивши в першому розділі питання теоретичних аспектів драматургічного розвитку телевізійних програм, можемо зробити висновок, що музика виконує кілька важливих функцій: вона підсилює емоційний вплив сцен, створює атмосферу, допомагає у формуванні персонажів та їхнього сприйняття глядачами. Музичний супровід може також слугувати індикатором розвитку сюжету та акцентувати ключові моменти.

Основні принципи розвитку телевізійних програм включають використання структурних елементів, таких як конфлікт, розвиток персонажів і сюжетні повороти. Взаємодія компонентів образності, таких як візуальні ефекти, сценарій та музика, забезпечує цілісність та динамічність наративу, що підвищує зацікавленість глядачів.

Інтеграція музики в телевізійні програми є важливим аспектом їхнього брендингу. Музичні теми можуть стати впізнаваними символами проектів, що сприяє формуванню аудиторії та підвищенню впізнаваності. Музичне брендування допомагає створити емоційний зв'язок між програмою та її глядачами, що може позитивно впливати на рейтинг та популярність шоу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ТА ДРАМАТУРГІЧНИХ ЗАСОБІВ

В другому розділі розглянемо особливості використання компіляційної та авторської музики в сучасних українських телевізійних шоу та програмах, використання драматургічних прийомів у популярних українських телепроектах та проведемо порівняльний аналіз українських та міжнародних підходів до використання музики в драматургії на телебаченні.

2.1. Використання компіляційної та авторської музики в сучасних українських телевізійних шоу та програмах: приклади та тенденції

Музика відіграє важливу роль у формуванні емоційного фону телевізійних шоу та програм. В Україні, як і в багатьох інших країнах, використання як компіляційної, так і авторської музики стало невід'ємною частиною телевізійного контенту. Компіляційна музика, яка складається з популярних треків, відомих пісень або музичних фрагментів, часто використовується для створення впізнаваності та привернення уваги глядачів. Авторська музика, в свою чергу, може надавати програмам унікальності та оригінальності, підкреслюючи індивідуальний стиль шоу.

Компіляційна музика – це музика, яка була створена раніше і використовується в нових контекстах (наприклад, популярні пісні, класичні мелодії) [19].

Авторська музика – це музика, створена спеціально для певного шоу або програми (наприклад, звукові доріжки, написані композиторами для конкретних проектів) [23].

Порівняльна таблиця компіляційної та авторської музики в сучасних українських телевізійних шоу представлена в таблиці 2.1 [3].

Таблиця 2.1 Порівняльна таблиця компіляційної та авторської музики в сучасних українських телевізійних шоу

№	Критерій	Компіляційна музика	Авторська музика
1.	Вартість	Зазвичай вища через ліцензування	Може бути дешевшою, якщо замовляється безпосередньо
2.	Унікальність	Менш унікальна, оскільки використовується в багатьох проектах	Висока унікальність, створена спеціально для проекту
3.	Емоційний вплив	Викликає ностальгію, впізнаваність	Може бути адаптована для конкретних емоцій
4.	Ліцензування	Складніше через авторські права	Легше, якщо укладено контракт з композитором
5.	Аудиторія	Ширша, оскільки багато людей знайомі з піснями	Залежить від популярності композитора
6.	Приклади використання	Різноманітні шоу, реклама	Оригінальні телешоу, серіали

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [3]

У сучасному медійному просторі, де боротьба за увагу аудиторії стає дедалі інтенсивнішою, правильний вибір музичного супроводу грає ключову роль у досягненні успіху телевізійних проєктів. Використання компіляційної музики допомагає викликати знайомі асоціації, які утримують інтерес глядачів, тоді як авторська музика створює нові емоційні зв'язки, що здатні розкрити глибокий зміст шоу та підкреслити його унікальність.

Однак разом із перевагами застосування музичних композицій виникають і певні виклики – питання захисту авторських прав, ліцензування та етичних аспектів. Це змушує замислитися над тим, як ці фактори впливають на вибір саундтреків для українського телебачення та які тенденції визначають сучасну сферу музичного супроводу.

Приклади використання компіляційної музики в сучасних українських телевізійних шоу та програмах:

1) «Танці з зірками». В цьому шоу часто використовуються популярні хіти різних жанрів, що дозволяє створити атмосферу свята та розваги. Знайомі мелодії допомагають глядачам легше сприймати виступи учасників;

2) «Голос країни». Музичне шоу використовує відомі пісні, які виконуються учасниками. Компіляційна музика тут допомагає створити емоційний зв'язок між глядачами та виконавцями;

3) «Розсміши коміка». У рамках цього комедійного шоу використовується багато популярних пісень та музичних фрагментів для підкреслення комедійних моментів і створення позитивного настрою;

4) «Х-фактор» Конкурси талантів, як «Х-фактор», залучають компіляційну музику для виконання учасниками відомих хітів, що сприяє підвищенню інтересу до шоу та впізнаваності;

5) «Ліга сміху». Комедійно-розважальне шоу, що часто використовує популярні треки для виконання пародій, що робить виступи ще більш дотепними та зрозумілими для глядачів.

Приклади використання авторської музики в сучасних українських телевізійних шоу та програмах:

1) «Суперінтуїція». Це шоу використовує оригінальні композиції, написані спеціально для програми, що створює унікальну атмосферу та відрізняє його від інших проектів;

2) «Квартал 95». Комедійні програми та концерти цього колективу часто включають авторську музику, що підкреслює специфічний гумор і стиль виступів;

3) «Маска». У шоу використовується оригінальна музика, створена для конкретних номерів, що додає унікальності та інтриги до виконання учасників;

4) «Зірковий шлях». Авторська музика у цьому шоу допомагає створити індивідуальний стиль передачі, підкреслюючи емоції та особистість учасників.

Багато українських телевізійних проектів починають використовувати авторську музику для створення унікального контенту, що відрізняє їх від інших шоу.

Змішування компіляційної та авторської музики для створення нових форматів шоу, які можуть зацікавити різні аудиторії.

Популярність пісень, які використовуються в телевізійних шоу, часто зростає завдяки їх поширенню в соціальних мережах, що створює нові можливості для реклами.

В українському кінематографі та телесеріалах все частіше застосовуються інноваційні підходи до драматургії та музичного супроводу, зокрема використання компіляцій, оригінальної музики та нових аранжувань відомих композицій. Це дозволяє підсилити емоційний вплив, створити особливу атмосферу та підкреслити культурну ідентичність.

Наведемо кілька прикладів українських фільмів та серіалів в яких компіляція та оригінальна музика відіграють важливу роль у створенні емоційного контексту та підкреслюють драматургічні елементи:

1) Український серіал «Миротворець» (2019).

У цьому серіалі автори активно використали оригінальні аранжування відомих українських народних та сучасних пісень. Наприклад, популярна українська пісня «Червона рута» була перепрацьована у новий стиль із сучасними інструментами, що підсилювало драматургічний конфлікт у сюжеті.

Використання компіляції у серіалі полягає у тому, що музичний супровід включає у себе різноманітні композиції, зібрані у тематичні блоки, які відображають внутрішній стан персонажів або ключові емоційні моменти. Це створює єдину музичну тканину, що підсилює драматургію та допомагає глядачу глибше зануритись у сюжет.

Використання нових аранжувань старих пісень у серіалі дозволяє зберегти культурну спадщину, одночасно додаючи сучасного звучання, що робить серіал більш актуальним для молодшої аудиторії.

2) Український фільм «Кіборги» (2017).

У фільмі застосовані композиції українських композиторів, зокрема використання сучасних авторських аранжувань вже існуючих українських пісень, таких як «Ой у лузі червона калина». Вони були перепрацьовані у більш емоційний та драматичний стиль, що підсилювало напругу сцен.

У фільмі «Кіборги» застосовуються різні музичні фрагменти, які комбінуються у певних сценах для створення особливої атмосфери – наприклад, у сценах героїв, що переживають втрати або героїчні моменти. Це дозволяє глядачу пережити емоції більш глибоко. Таке музичне рішення підкреслює патріотизм, біль і героїзм, створюючи єдність між музикою і драматургією.

3) «Тіні забутих предків» (1964) – це культовий фільм, що базується на українських народних казках і легендах, є класичним прикладом, коли відомі фольклорні мелодії набувають нового звучання.

Композитор у фільмі використовував традиційні українські мотиви, які переплітаються з оригінальними аранжуваннями. Завдяки цьому знайомі мелодії трансформуються, створюючи міст між народною спадщиною та сучасною інтерпретацією музики. Музика не лише підсилює атмосферу місцевого колориту у фільмі, але й допомагає поглибити внутрішній світ героїв. Ритмічні та мелодійні елементи стають своєрідним емоційним кодом, який відображає психологічні стани персонажів та динаміку оповідної лінії.

4) Серіал «Слуга народу» (2015-2019 роки).

Комедійно-драматичний серіал використовує не тільки гумор, а й елементи іронії, коли знайомі українські мотиви зазнають сучасного аранжування. Це дозволяє по-новому подивитися на політичні процеси та виклики сучасного суспільства.

У серіалі аранжування поєднує традиційні мелодії з сучасними ритмами, що створює «гібридне» звучання, символізуючи перехід країни до нового політичного і суспільного порядку. Інноваційне використання музики підсилює ідею змін і трансформацій, надаючи серіалу особливої мовної символіки та підкреслюючи конфлікти між минулим і майбутнім.

5) Кінофільм «Захар Беркут» (2019).

Як історичний епос про героїзм і боротьбу українського народу, фільм активно використовує оригінальні музичні аранжування на основі класичних мотивів. Це дозволяє зануритися в атмосферу стародавніх баталій і відчути велич історичних подій.

Композитори у кінофільмі «Захар Беркут» створюють грандіозний оркестровий супровід, в якому класичні теми зазнають сучасної інтерпретації, застосовуючи традиційні інструменти поряд із сучасними звуками. Нова музична інтерпретація відомих композицій посилює відчуття патріотизму і героїзму, роблячи історичні події особливо емоційно насиченими та доступними сучасному глядачеві.

б) Серіал «Гетьман» (2015).

Історичний серіал «Гетьман» висвітлює періоди українського гетьманства, використовує ремікси класичних мелодій, щоб створити неповторний звуковий ландшафт. Нове аранжування створює контраст між величчю минулого і сучасними реаліями, підкреслюючи внутрішні протиріччя історичного процесу.

Режисери у серіалі обрали сучасну інтерпретацію відомих мелодій, поєднуючи класичні мотиви з сучасними електронними та акустичними елементами, що створює динамічне і насичене звучання. Завдяки використанню інноваційних музичних рішень, кожна ключова сцена наповнюється додатковою символікою – музика підсилює важливі історичні моменти, нагадуючи про невід’ємний зв’язок минулого з сьогоденням.

Використання компіляцій та оригінальних музичних аранжувань у українських фільмах і серіалах – це сучасний тренд, що дозволяє режисерам підсилювати драматургію, зберігати культурну ідентичність та створювати унікальні емоційні відчуття. Це не лише технічне рішення, а й важливий інструмент у формуванні українського кінематографічного стилю, що прагне поєднати традицію і сучасність

Отже, використання компіляційної та авторської музики в українських телевізійних шоу має свої переваги та недоліки. Компіляційна музика забезпечує впізнаваність і емоційний зв’язок з глядачами, тоді як авторська музика додає унікальності та адаптованості до контенту.

Тенденції на українському телебаченні свідчать про зростаючу популярність авторської музики, що відкриває нові можливості для творчості та розвитку телевізійних проєктів.

2.2. Використання драматургічних прийомів у популярних українських телепроектах

В українському телебаченні драматургічні прийоми використовуються для створення інтригуючих сюжетів, емоційного залучення глядачів та підвищення загальної привабливості програм. Драматургія в телепроектах може включати елементи конфлікту, розвитку персонажів, використання метафор, символізму та інших прийомів, які допомагають передати основні ідеї та емоції.

Наведемо перелік українських телепроектів, які ілюструють використання драматургічних прийомів у своїй діяльності:

1) «Служба розшуку дітей» – це департамент громадської організації «Магнолія» створений для допомоги зниклим дітям та їх сім'ям. На сьогодні це 19 телеканалів України, 9 агенцій «outdoor» реклами та «indoor TV», 7 «Youtube-порталів», 5 інтернет-порталів та 1 радіохолдінг. Результати розшуку зниклих дітей «Служба розшуку дітей» оперативно публікує на сайті та на сторінках у соціальних мережах.

Програма «Служба розшуку дітей» є яскравим прикладом ефективного використання драматургічних елементів на телебаченні для досягнення соціально важливої мети – розшуку зниклих дітей. Ця мелодрама не лише інформує, але й емоційно залучає глядачів, використовуючи різноманітні драматургічні прийоми.

Розгляньмо драматургічні прийоми, які використовує програма «Служба розшуку дітей», а саме:

- структура. Програма має чітку структуру: початок, середина та кінець. У першій частині представлено історію зниклої дитини, у середині – розкриття деталей розслідування, а в кінці – результати пошуків або звернення до глядачів за допомогою;

- персонажі. У програмі активно використовуються реальні історії родин, що робить персонажів (батьків, дітей, правоохоронців) близькими та зрозумілими для глядачів. Це допомагає створити емоційний зв'язок і співчуття;

- основний конфлікт програми полягає в пошуку зниклих дітей, що створює напруженість та залучає глядачів. Ситуації, пов'язані з невизначеністю та тривогою, підсилюють драматургічний ефект;

- зворотний зв'язок. Програма заохочує глядачів до взаємодії, пропонуючи їм звертатися з інформацією, що створює відчуття спільної мети та залучення до процесу.

Музика в програмі виконує роль емоційного супроводу, підкреслюючи напружені моменти та моменти надії. Використання мелодій, що викликають співчуття, допомагає глядачам глибше пережити представлені історії. У програмі використовуються тематичні пісні, які підкреслюють важливість сімейних цінностей та надії на повернення. Такі пісні стають символами програми, які глядачі запам'ятовують.

Використання звукових ефектів, таких як дзвінки телефонів або звуки натовпу, додає реалістичності та динамічності сюжетам, створюючи атмосферу терміновості та важливості.

Програма «Служба розшуку дітей» є вдалим прикладом інтеграції драматургії та телебачення, де використання різноманітних драматургічних прийомів у поєднанні з музичним супроводом створює потужний емоційний вплив на глядачів. Це дозволяє не лише інформувати про зниклих дітей, але й залучати суспільство до активних дій у їхньому розшуку, підвищуючи обізнаність та чутливість до цієї важливої проблеми.

2) Програма «Холостяк» є популярним реаліті-шоу, яке поєднує елементи мелодрами, романтики та соціального експерименту, ставлячи глядачів у центр емоційних переживань учасників. Використання драматургічних прийомів і телебачення в цій програмі забезпечує глибоке залучення аудиторії та створює непередбачувані сюжетні лінії.

Драматургічні прийоми програма «Холостяк»:

- структура оповіді. Програма має чітку структуру: етапи відбору учасниць, групові побачення, індивідуальні зустрічі та фінал. Така структура дозволяє глядачам слідкувати за розвитком подій і емоційними змінами героїв;

- персонажі. Учасники шоу – це не лише учасниць на серце «Холостяка», а й яскраві особистості з власними історіями, що додає глибини та емоційності. Глядачі можуть ідентифікувати себе з ними, переживаючи за їхні долі;

- конфлікт. Конфлікт є центральним елементом програми, що виникає між учасницями, а також між учасницями та «Холостяком». Напруженість створюється через конкуренцію, ревності та емоційні моменти, що поглиблює драматургічний ефект;

- кульмінація та розв'язка. Кожен епізод часто завершується кульмінаційними моментами, такими як «церемонія троянд», де «Холостяк» приймає рішення, хто залишиться в шоу. Це створює напруження і тривогу, утримуючи увагу глядачів;

- емоційні зізнання. Важливим елементом є інтерв'ю з учасниками, де вони відкривають свої почуття та переживання. Ці зізнання додають глибини та дозволяють глядачам краще зрозуміти внутрішній світ героїв.

Музика у «Холостяку» виконує роль емоційного фону, підкреслюючи романтичні та драматичні моменти. Мелодії, що супроводжують побачення або сцену розставання, створюють відповідний настрій.

У програмі часто використовуються популярні пісні, що відображають теми кохання, бажання та втрати. Вони стали своєрідними «гімнами» для певних моментів програми, що запам'ятовуються глядачами, серед яких Elvin Shahbazian, Mayila Jones, John McNeill, Joel McNeill & John Smythe – «Look What You Made Me Do»; MSCMKRS feat. Quinten Coblentz – «Hello»; Cut Throat Logic – «Push»; Blues Saraceno – «The Dark Horse Always Wins»; Electrocute – «Escapade»; Oliver Holmes – «Maybe You Should Be»; James Warburton & Diana Haunts – «Desire» тощо [48].

Використання звукових ефектів, таких як аплодисменти, звуки природи під час побачень чи напружена музика під час конфліктів, додає динамічності та реалістичності.

3) «Танцюють всі!» – це українське реаліті-шоу, яке поєднує елементи танцювального конкурсу, розваги та драми. Програма не лише демонструє танцювальні навички учасників, але й розкриває їхні особисті історії, емоції та переживання. Використання драматургічних прийомів у поєднанні з телевізійними елементами робить це шоу захоплюючим і емоційно насиченим [61].

Драматургічні прийоми реаліті-шоу «Танцюють всі!»:

- структура оповіді. Програма має чітку структуру, що складається з різних етапів: кастинг, відбір, репетиції та фінальні виступи. Кожен етап має свої виклики та емоції, які підкреслюють розвиток сюжету;

- персонажі. Учасники шоу – це не лише танцюристи, а й особистості з унікальними історіями, мріями та переживаннями. Їхні біографії, амбіції та труднощі створюють емоційний зв'язок з глядачами, які можуть ідентифікувати себе з учасниками;

- конфлікт і драма. Конфлікти виникають не лише між учасниками, а й всередині них самих. Це може бути боротьба за визнання, страх невдачі або внутрішні переживання. Ці елементи додають напруги та утримують увагу глядачів;

- кульмінація. Кульмінаційні моменти, такі як виступи в півфіналі та фіналі, створюють емоційну напругу. Глядачі чекають на результати, що підсилює інтерес до шоу;

- емоційні зізнання. Інтерв'ю з учасниками, де вони відкривають свої почуття, переживання та сподівання, додають глибини програмі. Ці моменти дозволяють глядачам краще зрозуміти внутрішній світ танцюристів.

Музика у програмі виконує важливу роль у створенні атмосфери. Вона підкреслює емоції танцювальних номерів, додаючи глибини кожному виступу.

Використання популярних пісень, які відображають теми кохання, боротьби або самовираження, робить виступи більш виразними і змістовними. Це дозволяє глядачам краще відчувати емоції, які передають учасники.

Звукові ефекти, такі як оплески, вигуки та реакції публіки, додають динамічності і реалістичності, роблячи виступи більш захоплюючими. У деяких випадках програма використовує оригінальні музичні композиції, створені спеціально для танцювальних номерів, що дозволяє танцюристам проявити свою творчість і унікальність.

Отже, «Танцюють всі!» є яскравим прикладом поєднання драматургії та телебачення, створюючи емоційно насичений контент, що залучає широку аудиторію. Використання різноманітних драматургічних прийомів, таких як структура оповіді, конфлікти та емоційні зізнання, у поєднанні з музичним супроводом, робить шоу не лише розважальним, але й значущим для глядачів. Це дозволяє їм не лише спостерігати за танцювальними виступами, а й переживати разом з учасниками їхні емоції, мрії та боротьбу.

4) «Квартал 95» – це український комедійний проєкт, який став популярним завдяки своєму унікальному підходу до поєднання комедійних елементів, сатири, драми та музики. Програма, створена акторською групою «Квартал 95», поєднує в собі різноманітні жанри, що робить її привабливою для широкої аудиторії.

Драматургічні прийоми:

- структура сюжету. Програма зазвичай має чітку структуру, яка включає в себе різні скетчі, пародії та музичні номери. Кожен епізод може бути побудований навколо певної теми чи актуальної соціальної проблеми, що дозволяє створити зв'язок між окремими сценами;

- персонажі. Актори «Кварталу 95» створюють яскраві, запам'ятовувані образи, які стають символами певних соціальних чи політичних явищ. Ці персонажі часто мають яскраво виражені риси характеру, що робить їх легко впізнаваними. Наприклад, образи політиків, бізнесменів або звичайних людей стають основою для комедійних ситуацій;

- конфлікт і комедія. В основі багатьох скетчів лежать конфлікти – соціальні, політичні або побутові. Ці конфлікти стають каталізаторами для комічних ситуацій, які глядачі можуть спостерігати. Сатиричний підхід до проблем суспільства дозволяє глядачам сміятися над серйозними темами;

- метафора і алегорія. «Квартал 95» часто використовує метафори та алегорії для передачі складних ідей. Наприклад, через комедійні образи політиків можна висловити критику на адресу влади чи соціальних проблем;

- емоційні моменти. Хоча програма є комедійною, вона також включає емоційні моменти, які додають глибини. Це можуть бути сцени, що демонструють стосунки між персонажами, їхні переживання або соціальні проблеми, які викликають співчуття.

У програмі часто використовуються музичні номери, які підкреслюють комедійний ефект. Це можуть бути пародії на відомі пісні або оригінальні композиції, що висміюють певні соціальні явища.

«Квартал 95» відомий своїми пародіями на популярні хіти, які адаптуються до актуальних тем. Це дозволяє залучити широку аудиторію, оскільки глядачі впізнають мелодії і насолоджуються новими текстами.

Музика в програмі виконує важливу роль у створенні атмосфери. Вона підсилює емоційний вплив сцен, допомагає підкреслити комічні моменти або, навпаки, створити більш серйозний настрій. Оригінальні композиції, створені спеціально для програми, також використовуються, що дозволяє «Кварталу 95» мати свій унікальний музичний стиль. Деякі з пісень, які можна було почути у їх виставах, включають «Гоп-стоп» виконувана Володимиром Зеленським та Олегом Винником, «Батярські тебе» у виконанні Андрія Данилка та «Одесса мама» виконувався з різними гумористами. Іншими виконавцями є: «Океан Ельзи», Тіна Кароль, Надія Дорофєєва, Ірина Білик тощо [30].

5) «Маска» – це популярне українське шоу, яке поєднує елементи талант-шоу, музики, театру та розваг. Програма, в якій знаменитості виступають у масках, створює унікальну атмосферу та інтригу, що приваблює глядачів.

Драматургічні прийоми:

- структура шоу. Кожен випуск програми має чітко визначену структуру, яка включає виступи учасників, коментарі суддів та інтерактивні елементи. Це створює відчуття очікування і динаміки, що тримає глядачів у напрузі;

- сюжетні лінії. У шоу розгортаються різні сюжетні лінії, пов'язані з історіями учасників. Це може бути їхній шлях до участі в шоу, особисті труднощі або прагнення до самовираження. Драматургія тут допомагає створити емоційний зв'язок між глядачами та учасниками;

- конфлікти та інтриги. Взаємодія між учасниками, їхні виступи та реакції суддів створюють конфлікти, які підвищують градус напруги. Наприклад, суперечки між суддями чи несподівані повороти в оцінках можуть стати каталізаторами для драми;

- трансформація персонажів. Учасники, які виступають у масках, мають можливість перевтілюватися у різні образи, що підкреслює їхню артистичність. Це також дозволяє глядачам сприймати їх у новому світлі, створюючи елемент таємниці;

- емоційні моменти. Програма часто акцентує на емоційних історіях учасників, що викликає співпереживання у глядачів. Виступи, які торкаються особистих тем, можуть викликати сльози або радість, що підкреслює силу драматургії;

- візуальні ефекти та сценографія. Використання яскравих візуальних ефектів, декорацій та костюмів допомагає створити театралізовану атмосферу. Сцена, освітлення та загальний дизайн шоу сприяють емоційному сприйняттю.

Музика є ключовим елементом програми. Учасники виконують пісні різних жанрів, що дозволяє продемонструвати їхні вокальні дані та артистизм. Вибір пісень часто відображає їхній образ і емоційний стан. Часто учасники виконують пародії на відомі пісні або стилі, що додає елемент гумору і розваги. Це дозволяє не тільки продемонструвати вокальні здібності, але й акторську майстерність.

У програмі виступають запрошені артисти, що додає ще більше музичної різноманітності. Це як сольні виступи так і дуети з учасниками шоу, що підсилює емоційний вплив.

Шоу супроводжується оригінальним саундтреком, який підкреслює атмосферу виступів. Музика може змінюватися в залежності від настрою сцени, від веселих і енергійних до більш драматичних і зворушливих. Музика також використовується для створення переходів між сценами, підкреслення моментів напруги чи емоційних кульмінацій, що робить перегляд шоу більш динамічним.

б) «Світське життя» – це українська телепередача, яка зосереджена на темах шоу-бізнесу, культури, моди та світських подій. Ведуча програми, Катя Осадча, створює атмосферу, в якій глядачі можуть дізнатися про життя знаменитостей, їхні досягнення, а також про актуальні соціальні та культурні тренди.

Драматургічні прийоми використані у програмі «Світське життя»:

- структурованість епізодів. Кожен випуск програми має свою структуру, що включає інтерв'ю, репортажі з подій, а також коментарі експертів. Це дозволяє глядачеві легко слідкувати за змістом і розуміти основні теми, які обговорюються;

- персонажі. У програмі фігурують знаменитості, які виступають не лише як гості, але і як «персонажі» певних сюжетів. Ведуча та гості взаємодіють, створюючи динамічні сцени, що надає програмі елементи театралізації;

- конфлікти та інтриги. Часто в програмі порушуються актуальні теми, які можуть викликати суперечки або обговорення. Це може бути пов'язано з особистим життям знаменитостей, їхніми досягненнями чи скандалами. Такі елементи створюють конфлікт, який підтримує інтерес глядачів;

- емоційні моменти. В програмі часто відбуваються емоційні інтерв'ю, де знаменитості діляться своїми переживаннями, що надає глибини та людяності. Це є радість і сум, що допомагає глядачам відчувати зв'язок з героями програми;

- візуальні ефекти та монтаж. Використання різноманітних візуальних ефектів і динамічного монтажу допомагає підкреслити важливі моменти

програми. Це включає в себе швидкі переходи між сценами, використання графіки та анімацій, що робить програму більш динамічною та привабливою.

У програмі часто використовуються музичні вставки, які підкреслюють атмосферу певних моментів. Це популярні пісні, що асоціюються з певними подіями, або оригінальні композиції. Ось кілька прикладів музичних виступів та виконавців з різних сезонів програми «Світського життя»:

- виступ співачки Еліз із піснею «Дивовижний світ»;
- джазовий ансамбль «Гармонія» дарує слухачам незабутні враження своєю імпровізацією;
- реп-артист Деміан випускає новий хіт, який вже летить на вершини чартів тощо [55].

Отже, усі ці програми демонструють, як драматургічні прийоми використовуються для залучення глядачів, створення емоційної напруги та розвитку сюжетів, що робить українське телебачення різноманітним і цікавим.

2.3. Порівняльний аналіз українських та міжнародних підходів до використання музики в драматургії на телебаченні

Успіх більшості сучасних телевізійних шоу значною мірою визначається використанням принципів форматного телебачення. Використання форматів на телевізійних екранах сьогодні частково зменшує ризики для телеканалів. Драматургія і структура кожного епізоду є постійною і слідує конкретному формату. Образи й ролі ведучих та героїв часто співпадають з офіційною версією, а місця зйомок зазвичай відтворюють сеттинг відповідних телепрограм.

Телеформат зазвичай розуміють як концепцію програми у вигляді списку правил, які містять постійні та змінні елементи. Постійні елементи, такі як змістовні, технологічні, візуальні та аудіо складники, служать основою для створення нових змінних компонентів шоу. Однією із властивостей форматного шоу є його адаптивність, що дозволяє налаштовувати його для цільової аудиторії різних країн.

Використання форматів на телевізійних екранах сьогодні частково зменшує ризики для телеканалів. Як зазначає дослідниця Штефан А., «використання телевізійного формату є до певної міри передбачуваним: можна прогнозувати комерційну успішність програми на внутрішньому ринку, ґрунтуючись на рейтингах, цільовій аудиторії, обсягу рекламних коштів та міжнародному досвіді». Канали купують лише ті формати, які вже досягли високих рейтингів за кордоном. Повний технологічний процес виробництва формату ретельно прописаний, і, якщо необхідно, компанію може відвідати спеціальний експерт-консультант – «flying producer». Проте це не завжди є гарантією відсутності будь-яких проблем [65].

Аналіз тенденцій ринку форматів допомагає не лише пропонувати потрібні програми відповідно до актуальних запитів глядачів, але й стимулювати появу нових ідей. На багатьох ринках контенту та медіафорумах сьогодні проводяться спеціальні заходи з оцінки нових форматів. У рамках «KIEV MEDIA WEEK» з 2010 року в Україні проходить «Format Show», де світові та локальні виробники форматів презентують свої хіти й новинки.

Особливу увагу варто приділити популярним форматним шоу, таким як «Голос» і «Х-фактор», а також новим проектам на українському телебаченні, як-от «Маска» і «Lip Sync Battle».

Шоу «Голос» бере початок у Нідерландах. Його запропонував телевізійний продюсер Джон де Моль. Конкурс «The Voice of Holland», що вперше вийшов в ефір у вересні 2010 року, швидко здобув популярність, після чого франшизу придбали телекомпанії понад 50 країн світу. Незважаючи на те, що основна ідея шоу базується на голосі й талантові вокалістів, у кожній країні воно набуває власних особливостей.

Зважаючи на особливості форматних шоу у кожній країні, в Україні режисери доповнюють третій епізод проекту певним сюжетом. Особливістю таких шоу є високе емоційне напруження та ритмічна контрастність дії із чітким розкриттям характерів персонажів. Структура музичного матеріалу у проекті

«Голос» побудована на окремих завершених номерах – піснях, танцях, пантомімах тощо.

У сценічному виконанні видовищно-розважального шоу музика допомагає режисерам створювати оригінальні сценічні твори. Це вдало реалізують українські режисери.

Одним з найвідоміших форматних шоу є «The X Factor», авторитетне британське музичне телешоу талантів, створене в 2004 році продюсером Саймоном Коуеллом. Ідея народилася після того, як Коуелл був суддею на конкурсі «Pop Idol». Різні версії цього шоу успішно впроваджуються в багатьох країнах. Вокалісти виступають під фонограму без супроводу живих музикантів, що є рідкістю. Замість цього використовується запис музичних інструментів, а вокалісти співають наживо. На відміну від шоу «Голос», де кожен номер розробляється індивідуально під виконавця, тут такої практики немає.

В епоху, коли музика стала здебільшого доступною через аудіострімінги, а плейлисти збираються штучним інтелектом, популярність телевізійних пісенних конкурсів і концертів дещо впала. Навіть майстерне виконання молодими талантами не завжди може зацікавити сучасного глядача. З цієї причини продюсери почали змінювати підхід до музичних програм.

Прикладом такого нового формату стало шоу, народжене з ідеї пародіювання, автори якого – американські актори Стівен Мерчант і Джон Красінські, знані за серіалом «Офіс». Вони випробували цей формат під час сегменту на шоу Джиммі Феллона, і після популярності відео в інтернеті проект відділили в окреме шоу. У цьому шоу зіркові гості не обов'язково співають, а перероджуються в образи знаменитих виконавців, наслідуючи їхні кліпи чи виступи краще за суперника. Наприклад, коли Дуейн Джонсон «співав» жіночим голосом, це відео переглянули понад 2 мільйони людей [27].

З часом номери еволюціонували у повноцінні театралізовані вистави. В Україні американський формат придбав телеканал «1+1», «Lip Sync Battle» – це шоу знаменитих пародій, що стало хітом понад у 10 країнах світу.

Це феєричне шоу-пародійних виступів, де відомі особи перетворюються на зірок шоу-бізнесу, виконують усіма впізнавані хіти. Головна задача учасників – максимально точно відтворити пісню, імітуючи міміку, зовнішність і манеру сценічної поведінки оригінального виконавця. Учасники змагаються в парах за звання кращого пародиста.

Такі видовища з яскравими костюмами та декораціями завжди викликають жвавий інтерес та піднімають настрій глядачам, про що свідчать рейтинги програми в Україні. У подібних шоу акцент робиться на емоційне напруження, ритмічний розвиток дії та виразне розкриття характерів персонажів.

Історія пародіювання продовжує розвиватися і в наш час, набуваючи нових форм та зростаючи в популярності. Хоча деякі виконавці виходять за рамки традиційної синхронізації губ, включаючи різноманітні жанри від циркового мистецтва до живого співу та стендап-комедії ліпсіінк залишається невід'ємною частиною самовираження.

Адель Платон з «Vibe» зазначала, що цей формати є приємною альтернативою до звичних співочих шоу, додаючи, що дух змагання з аудиторією як суддею робить його цікавим для всіх категорій глядачів [72].

Так, до особливостей видовищно-розважальних шоу, в першу чергу, належить високе емоційне напруження, ритмічна контрастність розвитку дії, виразне розкриття характеру персонажів. Особливо яскраво виражено прийом розкриття характеру персонажу в шоу «Маска» за всесвітньо відомим форматом «The Masked Singer» [62].

Особливістю цього форматного шоу є постійний підвищений інтерес, який обумовлений формуванням «загадковості» навколо кожного персонажу та залучення до процесу розгадування абсолютно всіх учасників: суддів, глядачів у залі та телеглядачів.

Українська адаптація передбачає багато креативу, творчості, новаторського підходу. Так, українська версія містить 12 епізодів, що являє собою найбільшу кількість в історії формату. Зокрема, завдяки досвіду самих режисерів, які працювали над шоу, внесено всі ті елементи, які так

приваблюють глядачів – яскравий графічний контент, 3D-матрицю, доповнену реальність, а зробити шоу цікавішим дозволяють драматургічні ходи. Унікальна сцена шоу, безумовно, перегукується з форматною, однак режисерами запропоновано абсолютно новітнє автентичне рішення. «Загалом – усією країною зануримося в неймовірний світ загадки й перфомансу» стверджують постановники [62].

Відмінною рисою української адаптації проекту «The Masked Singer» є відсутність прямих ефірів, що обумовлено технічними аспектами [67].

Особливістю формату є те, що глядач, при прийнятті рішень, керується майже миттєво зчитуваними підказками. Форматний сценарій використовує для комунікації з аудиторією багатовимірну систему кодів, які, у свою чергу, розшифровуються досвідченим глядачем, легко відновлюючи укладений у вихідному повідомленні сенс.

Значну популярність шоу принесло ще й те, що під «масками» були актори, спортсмени та ведучі, що в разі розширило цільову аудиторію шоу. Таким чином, висока якість технічного виконання, творче наповнення поряд з динамічністю, інтригою й подієвістю принесли шоу величезний успіх

Порівняльний аналіз українських та міжнародних підходів до використання музики в драматургії на телебаченні може бути представлений у вигляді таблиці, які відображають різні аспекти музичного супроводу в телешоу. Музика в телевізійних проектах виконує важливі функції, включаючи створення атмосфери, підсилення емоцій, а також розвиток персонажів і сюжетних ліній.

Таблиця 2.2 Порівняльний аналіз українських та міжнародних підходів до використання музики в телепроектах

№	Аспект	Українські телепроекти	Міжнародні телепроекти
1.	Жанрова різноманітність	Використання традиційної української музики в шоу, таких як «Голос країни» або «Танцюють всі!»	Широкий спектр жанрів: від класичної до сучасної поп-музики в шоу як «The Voice» або «Dancing with the Stars»
2.	Функції музики	Музика часто використовується для створення національної ідентичності та емоційного	Музика слугує для підкреслення драми, комедії або напруги, залежно від жанру шоу

3.	Використання оригінальних композицій	Оригінальні пісні часто пишуться спеціально для шоу (наприклад, «Голос країни»)	Висока ймовірність використання відомих треків, які підкреслюють популярність шоу
----	--------------------------------------	---	---

Продовження таблиці 2.2

4.	Співпраця з музикантами	Часто залучаються українські артисти для створення музичного супроводу	Співпраця з міжнародними зірками для підвищення рейтингу
5.	Культурна специфіка	Значна увага приділяється місцевим культурним традиціям (наприклад, фольклор)	Використання глобальних музичних трендів, адаптованих до місцевих культур
6.	Емоційний вплив	Музика часто викликає патріотичні почуття та ностальгію	Музика активно використовується для створення драми і напруги, що підвищує глядацький інтерес
7.	Технологічні інновації	Використання сучасних технологій для створення музичного супроводу (наприклад, електронна музика)	Інтеграція новітніх технологій у виробництво музики та звукових ефектів

Джерело: складено за матеріалами, викладеними в [17]

В Україні музичний супровід часто відображає національні традиції та культурні особливості. У телевізійних драмах, комедіях та ток-шоу можна почути фольклорні мотиви, сучасну українську поп-музику, а також авторські композиції, що створюються спеціально для проєктів. Це дозволяє створити глибший емоційний зв'язок між персонажами та глядачами, адже музика резонує з національною ідентичністю.

У міжнародному контексті, особливо в США та Західній Європі, використовуються більш різноманітні жанри та стилі, включаючи рок, електронну музику, класичну та джазову. Музика часто підбирається з урахуванням глобальних трендів, що дозволяє залучати ширшу аудиторію. У таких проєктах, як «Game of Thrones» або «Stranger Things», оригінальні музичні композиції, створені для шоу, стають самостійними культурними феноменами.

В українській телевізійній драматургії музика часто виконує функцію підкреслення емоційних моментів, створення атмосфери та посилення драматургічних елементів. Наприклад, у серіалах, таких як «Слуга народу» або «Папик», музичний супровід допомагає передати настрої персонажів та ситуації, в яких вони опиняються.

У міжнародних проєктах, музика може виконувати ще й роль наративного елемента, допомагаючи розвивати сюжет. У таких серіалах, як «Breaking Bad»

або «The Crown», музичні теми можуть повторюватися в різних епізодах, створюючи асоціації з певними персонажами або подіями, що підсилює їхню значущість.

В українських шоу музика часто викликає ностальгію та емоційний відгук, оскільки багато з них звертаються до національної історії та культури. Це може створювати сильний зв'язок між глядачами та персонажами, адже музика відображає спільний досвід і цінності.

Міжнародні проекти, навпаки, можуть використовувати музику для формування глобальних трендів і залучення міжнародної аудиторії. Наприклад, використання популярних міжнародних хітів може зробити шоу більш привабливим для молоді аудиторії, яка слідує за музичними тенденціями.

Отже, підходи до використання музики в драматургії на телебаченні в Україні та міжнародному контексті мають свої унікальні аспекти, які відображають культурні, соціальні та історичні контексти. Українські телевізійні проекти часто акцентують на національних традиціях і емоційній прив'язаності, тоді як міжнародні шоу використовують ширший спектр музичних стилів і функцій, спрямованих на глобалізацію та залучення різних аудиторій. Обидва підходи мають свої переваги і можуть взаємодоповнювати один одного, створюючи нові можливості для розвитку телевізійної драматургії.

Провівши у другому розділі аналіз сучасних українських медіа щодо використання музики та драматургічних засобів, можемо зробити висновок, що сучасні українські телевізійні проекти активно використовують як компіляційну, так і авторську музику. Компіляційна музика часто служить для підкреслення емоційних моментів та створення знайомої атмосфери, тоді як авторська музика допомагає формувати унікальний стиль шоу. Тенденції свідчать про зростаючий інтерес до співпраці з українськими композиторами, що сприяє розвитку національної музичної ідентичності.

Досліджувані нами популярні українські телепроекти, такі як: «Служба розшуку дітей», програма «Холостяк», «Танцюють всі!», «Квартал 95», «Маска»,

«Світське життя», демонструють різноманітність драматургічних прийомів, таких як використання конфлікту, іронії, емоційних поворотів та несподіваних сюжетних ліній. Ці прийоми сприяють залученню глядачів і підвищують інтригу, що є важливим для успіху програм у конкурентному медіапейзажі.

Українські телепроекти часто використовують традиційну музику, що підкреслює національну ідентичність, тоді як міжнародні проекти більш схильні до використання широкого спектра жанрів. В українських проектах музика виконує роль емоційного зв'язку з культурою, тоді як міжнародні проекти більше зосереджуються на створенні драматичного ефекту. В Україні більше уваги приділяється створенню оригінальних творів, тоді як міжнародні проекти часто використовують вже відомі хіти.

Українські шоу акцентують на локальних культурних традиціях, тоді як міжнародні проекти орієнтуються на глобальні тренди. Музика в українських проектах викликає патріотичні почуття, а в міжнародних – емоційні реакції, що підвищують напругу. Обидва підходи активно використовують нові технології, але акценти можуть бути різними.

Аналіз показує, що українські медіа все більше запозичують міжнародні практики використання музики у драматургії. Проте, українські проекти намагаються знайти своє унікальне звучання, інтегруючи національні музичні елементи. Водночас, міжнародні підходи акцентують на універсальності емоцій, що дозволяє краще взаємодіяти з глобальною аудиторією. Таким чином, українські медіа перебувають на етапі активного розвитку, намагаючись поєднати локальні традиції з міжнародними тенденціями.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ ТА ДРАМАТУРГІЧНИХ ЗАСОБІВ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

В третьому розділі запропоновано шляхи покращення інтеграції музичних елементів для підсилення емоційного впливу, вдосконалення драматургічних структур для досягнення кращої взаємодії з аудиторією та способи зміни іммерсивності драматургічних засобів при використанні просторових систем для телевізійних програм.

3.1. Покращення інтеграції музичних елементів для підсилення емоційного впливу

Музика є потужним засобом створення емоційного контексту в телевізійних програмах, фільмах та інших медіа. Вона здатна викликати широкий спектр емоцій і суттєво підвищувати загальне сприйняття контенту. Інтеграція музичних елементів у телепрограми може значно впливати на емоційну складову для глядачів. В українському телебаченні, де музика та культура мають глибокі корені, існує безліч можливостей для вдосконалення.

Дослідження впливу музичних елементів на емоційний контент телепроектів в Україні, зокрема в умовах війни, є дійсно актуальним і багатогранним.

Війна в Україні вплинула на усі сфери життя, включаючи музичну індустрію. Багато артистів змушені були змінити свої плани, виїхати за кордон або адаптувати свою творчість до нових реалій. Це призвело до вилучення певних авторів та їх контенту з медіапейзажу, але також сприяло народженню нових форм мистецтва, які відображають переживання та емоції суспільства

В умовах війни естетичні рішення переплітаються з етикою. Музика стає важливим інструментом для вираження протесту, підтримки та солідарності. Артисти, такі як Океан Ельзи, використовують свої платформи для підняття

важливих соціальних питань, що робить їхню творчість ще більш значущою. Це підкреслює, що в українському контексті естетика не може існувати окремо від етики.

Гурт Океан Ельзи, відомий своєю потужною музикою та емоційними текстами, став важливим елементом української культурної сцени. Їхня участь у телепроєктах, таких як «Голос країни», не лише підвищує популярність шоу, але й сприяє формуванню емоційного зв'язку з глядачами. Відомі артисти, завдяки своїй популярності, здатні залучити ширшу аудиторію та підвищити соціальну значущість проєктів.

Інтеграція музичних елементів у телевізійні проєкти, зокрема під час відбору на «Євробачення», стала особливо важливою під час повномасштабної війни в Україні.

Після початку війни українські артисти почали активно використовувати свою музику для вираження переживань та переживань суспільства. Наприклад, «Kalush Orchestra», які стали переможцями «Євробачення 2022», представили пісню «Stefania», яка поєднувала традиційні українські мотиви з сучасними елементами хіп-хопу. Ця пісня стала символом боротьби та надії, зокрема через емоційне виконання та текст, що відображає любов до матері та батьківщини.

Артисти почали активно звертатися до народної музики, що підкреслює культурну ідентичність України. Наприклад, «Tvorchi», які представляли Україну на відборі до «Євробачення 2023», в своїй пісні «Heart of Steel» поєднали елементи електронної музики з українськими мелодіями, що додало глибини та емоційності їхньому виступу.

Багато артистів використовували свої платформи, щоб привернути увагу до важливих соціальних і політичних питань. Пісні, представлені на відборі, часто містили прямі посилання про війну, єдність та підтримку. Це дозволило не лише підсилити емоційний вплив, але й зробити музичний контент актуальним у контексті сучасних подій.

Глядачі активно реагували на зміни в музиці та виступах артистів. Соціальні мережі стали важливим інструментом для обговорення виступів, і

багато артистів отримали підтримку не лише в Україні, а й за її межами. Це підтверджує, що емоційний вплив музики може бути посилений через активну взаємодію з аудиторією.

Отже, залучення нових форматів і незвичних виконавців до телепроектів може призводити до як успіхів, так і провалів. Наприклад, відбір до «Євробачення» вимагає сміливих рішень, які можуть виявитися ризикованими. Проте, саме ці експерименти можуть призвести до створення унікального контенту, який відображає сучасну українську ідентичність. Водночас, неуспішні спроби можуть стати уроками для продюсерів щодо того, як краще адаптуватися до змінюваних умов.

Сучасні соціальні мережі значно змінюють спосіб формування музичного контенту. Глядачі стають активними учасниками, впливаючи на вибір репертуару, стилю та навіть формату телепроектів. В Україні молодь активно використовує платформи, такі як «ТікТок», для популяризації нових артистів і жанрів, що свідчить про зміну традиційних моделей споживання музики.

Українське телебачення реагує на соціальні зміни, намагаючись бути в ногу з часом. Це може включати не лише музичні шоу, але й документальні проекти, які висвітлюють актуальні проблеми країни. Реакція на соціальні тренди допомагає підтримувати інтерес глядачів і залучати нову аудиторію.

Дослідження інтеграції музичних елементів у телепроекти в Україні в умовах війни та соціальних змін є багатограним і актуальним. Це питання потребує комплексного підходу, врахування естетичних та етичних аспектів, а також активної участі глядачів у формуванні музичного контенту. Українська ситуація є унікальною, і вона потребує детального вивчення для розуміння всіх її нюансів.

Ось кілька шляхів для покращення інтеграції музичних елементів з метою підсилення емоційного впливу на українському телебаченні:

- 1) Створення оригінального музичного контенту. Композиції, написані спеціально для певного проекту, можуть стати його «візитівкою». Це підкреслює унікальність програми та сприяє створенню асоціацій між музикою і сюжетними

лініями. Композитори, що мають досвід роботи з телевізійними шоу, допоможуть створити мелодії, які відповідають настрою та темі проекту;

2) Використання музичних тем для персонажів. Характерні музичні теми для основних героїв допомагають глядачам краще ідентифікувати персонажів та відчутти з ними зв'язок. Коли герой з'являється на екрані, відповідна музика посилює вплив його дій і настрою, створюючи впізнаваність;

3) Адаптація популярних пісень. Відомі пісні можуть привертати увагу глядачів через ностальгійні або емоційні асоціації. Важливо обирати музику, яка відповідає темі та настрою сцени. Наприклад, романтичні сцени можна супроводжувати баладними мелодіями, а драматичні моменти – напруженими композиціями;

4) Збалансоване використання музики. Музика повинна підкреслювати діалоги та звукові ефекти, а не заглушати їх. Необхідно знайти оптимальний баланс, щоб музика посилювала сюжет, не відволікаючи глядачів. Цього можна досягти за допомогою професійного звукового дизайну та мікшування;

5) Культурна адаптація музичних елементів. Використання української народної музики або сучасних українських виконавців може підвищити культурну ідентичність контенту. Це підкреслить національні традиції і приверне ширшу аудиторію, яка цінує місцеву культуру. Дослідження місцевих музичних стилів та традицій стане в нагоді для створення автентичного звучання;

6) Залучення музичних експертів. Співпраця з музичними критиками, композиторами та продюсерами може посприяти створенню якісного музичного контенту. Експерти нададуть поради щодо стилів, які відповідають жанру програми, і допоможуть у розробці загальної концепції використання музики;

7) Використання інструментальної музики. Інструментальна музика може створити атмосферу без відволікання на слова, підкреслюючи емоції в сценах, де діалоги не є ключовими. Важливо експериментувати з різними стилями, щоб знайти найкращий варіант для конкретного проекту;

8) Тестування аудиторії. Необхідно проводити тестування з глядачами перед фінальним монтажем, щоб зрозуміти, як музика впливає на їхні емоції та сприйняття сюжету. Відгуки можуть допомогти оптимізувати музичні елементи для максимального емоційного впливу.

В таблиці 3.1 представлено ключові аспекти інтеграції музичних елементів, а також приклади та рекомендації для їх реалізації.

Таблиця 3.1 Ключові аспекти інтеграції музичних елементів для підсилення емоційного впливу на українському телебаченні

№	Аспект	Опис	Приклади
1.	Типи музичних елементів	Включає фонові мелодії, тематичні пісні, звукові ефекти, музичні інтерлюдії	У телевізійному шоу «Голос країни» використовуються фонові треки для підсилення емоцій
2.	Емоційний вплив	Музика може викликати емоції: радість, сум, напруженість чи спокій	У драматичних серіалах, таких як «Слуга народу», музика підсилює емоційні моменти, викликаючи співчуття до персонажів
3.	Адаптація до контенту	Музика повинна відповідати змісту програми або фільму, підсилюючи основні теми	У фільмі «Киборги: Герої не вмирають» використано патріотичні пісні, що підкреслюють теми героїзму та самопожертви
4.	Культурні особливості	Врахування українських культурних традицій, фольклору та сучасних тенденцій	Використання народних мелодій у шоу «Україна має талант» для підкреслення національної ідентичності
5.	Технології та інновації	Використання сучасних технологій для створення та обробки музики	Використання програмного забезпечення для музичної обробки в телепроектах, як-от «Х-фактор»
6.	Взаємодія з аудиторією	Активне залучення глядачів через соціальні мережі та інтерактивні елементи	Проведення голосувань на тему улюблених пісень у програмах, таких як «Зважені та щасливі»
7.	Професійна підготовка	Підвищення кваліфікації працівників у сфері музичного оформлення медіа	Проведення тренінгів для звукорежисерів та композиторів, щоб підвищити їхні навички
8.	Моніторинг та аналіз	Оцінка ефективності використання музики у програмах через відгуки глядачів та рейтинги	Аналіз рейтингів телепередач, таких як «Танці з зірками», для визначення впливу музики на популярність шоу

Джерело: розроблено автором

Отже, інтеграція музичних елементів на українському телебаченні може суттєво підвищити емоційний вплив контенту на аудиторію. Важливо

враховувати культурні, технологічні та професійні аспекти, щоб створити якісний продукт, що відповідає сучасним вимогам та вподобанням глядачів. Впровадження цих рекомендацій допоможе зробити українське телебачення більш привабливим і емоційно насиченим для глядачів.

3.2. Вдосконалення драматургічних структур для досягнення кращої взаємодії з аудиторією

Драматургія є одним з найважливіших елементів телебачення, оскільки саме вона формує основну сюжетну лінію, персонажів та їхню взаємодію. В умовах сучасного українського телебачення, яке переживає період активних змін та розвитку, вдосконалення драматургічних структур стало необхідністю для досягнення більшої ефективності в комунікації з аудиторією. В умовах високої конкуренції та зміни медійних звичок глядачів, важливо не лише створювати якісний контент, а й забезпечувати його емоційний та інтелектуальний резонанс.

Динамічні драматургічні структури допомагають створити більш захоплюючий та емоційний контент. Вони включають:

- непередбачуваність. Залучення елементів несподіванки у розвиток сюжету може підтримувати інтерес глядачів. Використання твістів, які змінюють сприйняття подій, може значно підвищити емоційний заряд історії;

- мультиперспективність. Розповіді, які включають кілька точок зору, дозволяють глядачам глибше зануритися в історію, зрозуміти мотивацію персонажів та створити більш складні сюжетні лінії;

- взаємодія з аудиторією. У сучасному світі соціальних мереж та інтерактивних платформ важливо враховувати думки та реакції глядачів під час створення контенту. Це може включати інтерактивні елементи, такі як опитування або голосування, що дозволяють аудиторії впливати на розвиток сюжету.

Аспекти вдосконалення драматургічних структур

- 1) Розробка персонажів.

Глибокі та багатогранні персонажі, які мають свої цілі, конфлікти та емоції, створюють сильнішу емоційну прив'язку з глядачами. Важливо, щоб персонажі розвивалися протягом сюжету, що дозволяє глядачам спостерігати за їхнім зростанням або падінням;

2) Структура трьох актів.

Класична структура трьох актів (вступ, конфлікт, розв'язка) залишається ефективною, але її можна адаптувати. Наприклад, в українських серіалах можна експериментувати з нестандартними структурами, такими як фрагментарна розповідь або нелінійний сюжет;

3) Тематична глибина.

Використання актуальних соціальних тем, проблем та конфліктів може зробити контент більш резонуючим з аудиторією. Наприклад, питання ідентичності, соціальної справедливості, екології або міжособистісних стосунків можуть стати основою для розвитку сюжету;

4) Емоційний резонанс.

Створення сцен, які викликають сильні емоції (радість, сум, страх, гнів), може підвищити залученість глядачів. Важливо, щоб ці емоції були автентичними та відповідали характерам персонажів і контексту сюжету;

5) Використання сучасних технологій.

Сучасні технології, такі як віртуальна реальність (VR) або доповнена реальність (AR), можуть бути інтегровані в телевізійні проекти для створення нових форматів взаємодії з глядачами. Це може включати інтерактивні елементи, які дозволяють аудиторії впливати на розвиток сюжету.

Шляхи вдосконалення драматургічних структур на українському телебаченні представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 Шляхи вдосконалення драматургічних структур на українському телебаченні

№	Елемент	Опис	Приклади
1.	Розвиток персонажів	Глибоке опрацювання персонажів, їх мотивацій, історій та змін протягом сюжету	Серіал «Слуга народу» – персонаж Василь Голобородько

Продовження таблиці 3.2

2.	Побудова конфлікту	Створення різноманітних конфліктів, які задіюють емоції глядачів	«Папик» – конфлікти між батьківством і особистим життям
3.	Інтригуючі сюжетні лінії	Використання несподіваних поворотів сюжету, які утримують увагу глядачів	«Кріпосна» – інтриги навколо статусу героїнь
4.	Інтерактивність	Залучення глядачів через соціальні мережі, голосування або обговорення	«Танці з зірками» – глядацьке голосування за учасників
5.	Теми соціальної значущості	Включення актуальних соціальних тем, які резонують з аудиторією	«Повернення до життя» – питання реабілітації ветеранів
6.	Структурна різноманітність	Використання різних жанрів та стилів для привернення різних сегментів аудиторії	«Слідство ведуть екстрасенси» – змішання детективу та реаліті.
7.	Залучення місцевих культур	Інтеграція елементів української культури та традицій у сюжет	«Школа» – відображення сучасного життя молоді в Україні

Джерело: розроблено автором

Сучасні глядачі очікують від телевізійного контенту не лише розваг, а й глибоких емоційних переживань, соціальних коментарів та нових ідей. Одним із шляхів вдосконалення драматургічних структур є використання нелінійного сюжету, який дозволяє глядачам зануритися в історію та активно взаємодіяти з нею. Такі підходи, як флешбеки, паралельні сюжетні лінії та інтерактивні елементи, можуть значно підвищити інтерес до програми.

Створення багатогранних і правдоподібних персонажів є ключовим аспектом, що забезпечує емоційний зв'язок з аудиторією. Глядачі прагнуть бачити улюблених героїв, з якими вони можуть ідентифікуватися, переживати їхні драми та успіхи. Важливо розвивати персонажів не лише через їхні дії, а й через внутрішні конфлікти, що робить їх більш реалістичними та близькими до глядача.

Вдосконалення драматургічних структур також передбачає врахування соціальних та культурних аспектів, які хвилюють сучасне суспільство. Теми, які стосуються ідентичності, соціальної справедливості, екології, можуть стати основою для створення потужних драматургічних конструкцій. Це дозволяє не

лише залучити глядача, а й спонукати його до роздумів та обговорення важливих питань.

Використання новітніх технологій у створенні телевізійного контенту відкриває нові можливості для драматургії. Адаптація сценаріїв для інтерактивних платформ, мобільних додатків або веб-серіалів може значно розширити аудиторію та залучити нових глядачів. Інтерактивність також дозволяє глядачам ставати активними учасниками сюжету, що підвищує їхню зацікавленість.

Отже, вдосконалення драматургічних структур на українському телебаченні є важливим кроком у досягненні кращої взаємодії з аудиторією. Адаптація до сучасних тенденцій, створення багатогранних персонажів, впровадження соціальних тем та використання новітніх технологій можуть суттєво підвищити якість телевізійного контенту. В умовах швидко змінюваного медійного середовища важливо не лише слідувати трендам, але й активно їх формувати, щоб забезпечити не лише комерційний успіх, а й культурну цінність продукту. Таким чином, українське телебачення має всі шанси стати не лише платформою для розваг, але й потужним інструментом для соціальних змін та культурного розвитку.

3.3. Зміна імерсивності драматургічних засобів при використанні просторових систем для телевізійних програм

Зміна імерсивності драматургічних засобів при використанні просторових систем для телевізійних програм на українському телебаченні є важливою темою, яка вимагає глибокого аналізу та розуміння сучасних тенденцій у медіаіндустрії. У цьому контексті можна виділити кілька ключових аспектів, які потребують розгляду.

Імерсивність – це здатність контенту занурювати глядача у події, створюючи відчуття присутності у певному просторі або ситуації. У телевізійних

програмах імерсивність може бути досягнута через використання різних драматургічних засобів, таких як:

- візуальні ефекти – використання комп'ютерної графіки, анімації та інших візуальних елементів для створення реалістичних середовищ;
- звуковий дизайн – використання просторового звуку для створення відчуття, що глядач перебуває у центрі подій;
- наративні структури – зміна традиційних підходів до побудови сюжету, які дозволяють глядачеві відчути себе частиною історії.

Основні аспекти зміни імерсивності при використанні просторових систем для телевізійних програм на українському телебаченні:

1) Використання «3D» та «VR» технологій.

Використання тривимірної графіки та технологій віртуальної реальності (VR) дозволяє глядачам зануритися в сюжет на новому рівні. Наприклад: проекти, як «Маски-шоу», які використовують «3D» анімацію для візуалізації певних ситуацій, або VR-досвіди, які дозволяють глядачам бути «в середині» подій.

Створення студій та сцен, які дозволяють використання 360-градусних камер для зйомки, що підсилює відчуття присутності. Програми можуть змінювати традиційні формати, впроваджуючи елементи ігор або інтерактивності, щоб залучити глядачів у процес;

2) Динамічні просторові системи.

Застосування динамічних сцен та розширених просторових систем, які змінюються в залежності від розвитку сюжету, може підвищити імерсивність. Наприклад: мультимедійні шоу, як «Танці з зірками», де сцена змінюється в залежності від виступів учасників, створюючи відчуття живого дійства;

3) Інтерактивність через соціальні медіа.

Використання соціальних медіа для залучення глядачів у процес створення сюжету або інтерактивних елементів програми. Наприклад: програми, де глядачі можуть голосувати за розвиток сюжету або вибір персонажів, такі як «Голос країни», де глядачі можуть впливати на результати;

4) Сценографія та візуальні ефекти.

Використання оригінальної сценографії та візуальних ефектів для створення унікальних світів і атмосфер. Наприклад: серіали як «Слуга народу», де сценографія підкреслює політичну атмосферу, а візуальні ефекти додають динаміки до сюжетних ліній;

5) Емоційне залучення через музичний супровід.

Використання музики та звукових ефектів для підсилення емоційного сприйняття подій. Наприклад: у серіалах, таких як «Кріпосна», музичний супровід підкреслює ключові моменти та емоційні зрушення.

Зміна імерсивності при використанні просторових систем також стикається з певними викликами, а саме:

- технічні обмеження – необхідність інвестицій у нові технології та навчання персоналу;
- збереження якості контенту – баланс між використанням нових технологій і збереженням традиційних цінностей телевізійного виробництва;
- аудиторія – розуміння потреб та вподобань глядачів у нових умовах.

Отже, зміна імерсивності драматургічних засобів на українському телебаченні через використання просторових систем є важливою тенденцією, яка дозволяє створювати більш глибокі та захоплюючі телевізійні програми. Застосування нових технологій, інтерактивних елементів та емоційних складових допомагає залучити глядачів на новому рівні, створюючи відчуття присутності та участі в подіях. Це не тільки підвищує якість контенту, але й сприяє розвитку української телевізійної індустрії в цілому.

В третьому розділі, нами наведено рекомендації щодо вдосконалення використання музики та драматургічних засобів на українському телебаченні, а саме рекомендується активніше використовувати музику як інструмент для емоційного вираження, адаптуючи її до конкретних сцен і сюжетних ліній. Важливо залучати професійних композиторів та музичних продюсерів для

створення оригінальних саундтреків, які б органічно вписувалися в контекст програми та підкреслювали ключові емоції.

Необхідно переглянути та оновити традиційні драматургічні структури, впроваджуючи нові підходи до побудови сюжету. Важливо акцентувати увагу на розвитку персонажів, конфліктах та несподіваних поворотах, що допоможе залучити глядача та підтримувати його інтерес протягом усього шоу.

ВИСНОВКИ

Дослідивши мету кваліфікаційної роботи, а саме специфіку використання музики та драматургічних засобів на українському телебаченні, а також розробка рекомендацій щодо їх вдосконалення для підвищення якості телевізійного контенту, ми можемо зробити наступні висновки:

1) Музика в телевізійній драматургії виконує кілька ключових функцій, зокрема створення емоційного фону, підкреслення важливих моментів сюжету та формування атмосфери. Вона може впливати на сприйняття глядачем подій, допомагаючи візуалізувати внутрішні переживання персонажів. Наприклад, використання музичних тем у певних сценах може посилити драматургічний ефект, створюючи відчуття напруги або, навпаки, спокою.

Музика може слугувати важливим інструментом для розвитку персонажів і їхніх стосунків. Зміна музичного супроводу може сигналізувати про емоційні трансформації героїв, що дозволяє глядачам глибше зрозуміти їхні мотивації та переживання. Також важливо зазначити, що музика може виступати як символ, що підкреслює певні теми або ідеї, що розглядаються в телевізійній драмі;

2) Телевізійна драматургія використовує різноманітні засоби, такі як діалог, монолог, конфлікт, символіка та наративні структури, які взаємодіють між собою для створення цілісного художнього твору. Діалоги можуть бути основним джерелом інформації про персонажів, тоді як конфлікти між ними формують сюжетну лінію. Важлива також роль символіки, яка може додавати глибини та багатошаровості, дозволяючи глядачам розглядати сюжет з різних перспектив.

Взаємодія між цими засобами створює динаміку, яка утримує увагу глядачів та викликає емоційний відгук. Наприклад, поєднання напружених діалогів із музичним супроводом може посилити драматичний ефект сцени, створюючи відчуття катастрофи або надії. Це підкреслює, що драматургічні засоби не існують окремо, а, навпаки, взаємодіють, формуючи єдину структуру, що веде до успішної передачі сюжету;

3) Інтеграція музики в телевізійні програми є важливим аспектом брендування, оскільки вона дозволяє створити впізнаваність та емоційний зв'язок з глядачами. Теми, що використовуються в заставках або під час ключових моментів програми, стають асоціативними знаками, які допомагають формувати імідж програми в свідомості аудиторії. Це може бути досягнуто через повторюваність музичних мотивів, які глядачі пов'язують із конкретними емоціями або подіями.

Музика може служити інструментом для підкреслення унікальності програми. Використання авторських композицій або ексклюзивних звукових доріжок може підвищити цінність продукту, роблячи його більш привабливим для глядачів. Це також дозволяє виробникам контенту експериментувати з різними жанрами, стилями та настроями, що може привернути ширшу аудиторію та створити нові тренди в індустрії;

4) Провівши у другому розділі аналіз сучасних українських медіа щодо використання музики та драматургічних засобів, можемо зробити висновок, що сучасні українські телевізійні проекти активно використовують як компіляційну, так і авторську музику. Компіляційна музика часто служить для підкреслення емоційних моментів та створення знайомої атмосфери, тоді як авторська музика допомагає формувати унікальний стиль шоу. Тенденції свідчать про зростаючий інтерес до співпраці з українськими композиторами, що сприяє розвитку національної музичної ідентичності.

Досліджувані нами популярні українські телепроекти, такі як: «Служба розшуку дітей», програма «Холостяк», «Танцюють всі!», «Квартал 95», «Маска», «Світське життя», демонструють різноманітність драматургічних прийомів, таких як використання конфлікту, іронії, емоційних поворотів та несподіваних сюжетних ліній. Ці прийоми сприяють залученню глядачів і підвищують інтригу, що є важливим для успіху програм у конкурентному медіапейзажі.

Українські телепроекти часто використовують традиційну музику, що підкреслює національну ідентичність, тоді як міжнародні проекти більш схильні до використання широкого спектра жанрів. В українських проектах музика

виконує роль емоційного зв'язку з культурою, тоді як міжнародні проекти більше зосереджуються на створенні драматичного ефекту. В Україні більше уваги приділяється створенню оригінальних творів, тоді як міжнародні проекти часто використовують вже відомі хіти.

Українські шоу акцентують на локальних культурних традиціях, тоді як міжнародні проекти орієнтуються на глобальні тренди. Музика в українських проектах викликає патріотичні почуття, а в міжнародних – емоційні реакції, що підвищують напругу. Обидва підходи активно використовують нові технології, але акценти можуть бути різними.

Аналіз показує, що українські медіа все більше запозичують міжнародні практики використання музики у драматургії. Проте, українські проекти намагаються знайти своє унікальне звучання, інтегруючи національні музичні елементи. Водночас, міжнародні підходи акцентують на універсальності емоцій, що дозволяє краще взаємодіяти з глобальною аудиторією. Таким чином, українські медіа перебувають на етапі активного розвитку, намагаючись поєднати локальні традиції з міжнародними тенденціями.

5) Для підвищення емоційного впливу телевізійних програм важливо розробити стратегії, які забезпечать більш глибоку інтеграцію музичних елементів у драматургічні структури. Це може включати створення спеціально адаптованих музичних тем, які б відповідали емоційним станам персонажів у різних сценах. Важливо, щоб музика не лише супроводжувала події, а й активно взаємодіяла з ними, підкреслюючи ключові моменти та зміни в сюжеті.

Варто звернути увагу на навчання команди продюсерів та композиторів, щоб забезпечити глибше розуміння взаємозв'язку між музикою та драматургією. Це може включати проведення семінарів, тренінгів та майстер-класів, що допоможуть фахівцям розвинути навички у створенні музики, яка підходить до конкретних драматичних ситуацій. В результаті, це може призвести до більш вдалої реалізації емоційних та сюжетних елементів у телевізійних програмах.

Актуальність дослідження інтеграції музики в телевізійній драматургії та її впливу на емоційний відгук глядачів є надзвичайно важливою в умовах

сучасного медіапейзажу. Враховуючи швидкий розвиток технологій та зміну споживчих звичок, дослідження впливу музичних елементів на сприйняття контенту може відкрити нові горизонти для творців телевізійних проєктів. Подальші дослідження в цій галузі можуть сприяти розвитку нових підходів до створення програм, які будуть більш чутливими до потреб та очікувань аудиторії.

Загалом, інтеграція музики у телевізійні проєкти потребує більш глибокого аналізу та обміну досвідом між професіоналами індустрії. Це дозволить не лише підвищити якість контенту, а й стимулювати культурний розвиток в Україні, сприяючи популяризації національної музики та талантів. Тому подальші дослідження в цій сфері можуть стати важливим кроком до вдосконалення телевізійної продукції та її емоційного впливу на глядачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алфьорова З. І., Алфьоров А. М. Аудіовізуальна сфера та креативні індустрії: морфологічні трансформації в першій чверті ХХІ ст. // *Культура України*. 2022. Вип. 77. С. 7-18.
2. Барнич М. М. Майстерність актора : Техніка «обману» : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2016. 304 с
3. Барська Л. М. Музичний бізнес: теорія та інструменти управління: навчальний посібник. Київ: Видавництво КНЕУ, 2019. 198 с.
4. Безручко О., Шевчук Ю., Андрієвський Д. Роль новітніх технологій у розвитку медіавиробництва. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія : Аудіовізуальне мистецтво і виробництво. 2022. Т. 5. № 2. С. 166–172.
5. Білас О. Функції музики та музичні концепти в новітніх театральних системах першої половини ХХ ст. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка Музикознавчий Універсум*. Львів, 2019. Вип. 38-39. С.43-59.
6. Бондарев Д. С. Етнокультурні виміри творчої діяльності продюсера в сфері шоу-бізнесу. Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі ХХІ століття: дослідницькі практики, динаміка розвитку, сфери реалізації. Зб. наук. праць / Упоряд., наук. ред. С. Садовенко. Київ: НАКККіМ, 2019. С. 49-53.
7. Брюховецька Л. Кіномистецтво: навч. посіб. Київ: Логос, 2021. 391 с.
8. Васильєв Є. М. Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації: монографія. Луцьк: «Твердиня», 2017. 532 с.
9. Вернигора С. М. Технології виробництва та розміщення рекламного продукту: радіореклами і телереклами : практичний посібник. Київ: Університет Грінченка, 2020. 80 с.
10. Веселовська Г. Сучасне театральне мистецтво: навч. посіб. К.: НАКККіМ, 2019. 143 с.

11. Вікарчук О. І., Калініченко О. О., Ніколенко С. М., Пойта І. О. Рекламний креатив: навч. посіб., Житомир: Видавець О. О. Євенок, 2018. 208 с.
12. Вплив музики на емоційний стан людини – звуки і почуття. 2024. URL: <https://fact-news.com.ua/vpliv-muziki-na-emotsijnij-stan-lyudini-yak-zvuki-vplivayut-na-nashi-pochuttya> .
13. Голос країни (2023). 1plus1.ua. URL: <https://1plus1.ua>.
14. Горбов А. Постановка видовищно-театралізованих заходів; упоряд. О. Колонькова. К : Шк. світ, 2019. 128 с.
15. Горевалов С., Десятник Г. Вступ до спеціальності «Кіно-, телемистецтво»: навчальний посібник. К. : КНУ, 2019. 132 с.
16. Гоян В., Захарс Т. Іміджева стратегія ведучого інформаційно-розважальних програм. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2013. № 50. С.59–63.
17. Данилова В. Є. «Спеціальна художня подія»: види, функції, режисура (кінець ХХ – початок ХХІ СТ.)» : дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01, Харків. держ. акад. культури. Харків, 2019. 199 с.
18. Десятник Г. Від задуму до екрана: тексти лекцій. Київ : КНУ, 2020. 226 с.
19. Десятник Г. О. Професія: режисер кіно і телебачення : тексти лекцій. Київ : Інститут журналістики КНУ, 2018. 180 с.
20. Джонс. М. Музичне виробництво: Розширений посібник. 2019. Fortune Publishing. 136 с.
21. Дружинець М. І. Естрадне музичне мистецтво України кінця ХХ – початку ХХІ століття як фактор євроінтеграції української культури: дис. канд. мистецтвознавства: 26.00.01.КМАЕЦМ, Київ 2021. 226 с.
22. Жуковін О. В. Продюсування у контексті бізнесу. Доповідь на основі статті Олексія Крола. Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі ХХІ століття: дослідницькі практики, динаміка розвитку, сфери реалізації. Зб. наук. праць / Упоряд., наук. ред. С. Садовенко. Київ: НАКККіМ, 2019. С. 75-81.

23. Журналістика та реклама: вектори взаємодії : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 березня 2019 р.). Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 236 с.
24. Зубавіна І., Кохан О. Продюсерська система в Україні: здобутки і перспективи// Артменеджмент. 2008. № 1–2. С. 14–15.
25. Зубченко, О. В. Музична індустрія в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Науковий вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Київ, 2021. С. 32–39.
26. Іванов В. Ф. Основні теорії масової комунікації і журналістики. Київ : Центр вільної преси, 2010. 258 с.
27. Інформація про проект. 1+1. 2021. URL: <https://1plus1.video/lipsink-ba>.
28. Карабаза І. А. Конспект лекцій з дисципліни «Рекламний менеджмент». М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, каф. марк., мен. та публ. Адмін. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2019. 67 с.
29. Кац Б. Опанування аудіо: мистецтво і наука. 2019. Routledge: 408 с.
30. Квартал 95. URL: <https://www.last.fm//music/Студія+Квартал+95>.
31. Клековкін О. Ю. Історіографія театру. Напрями. Школи. Методи. Постаті : навч. посіб. Київ : АртЕк, 2017. 335 с
32. Кукуруз, Н. В. Майстерність ведучого : навч. посіб. Івано-Франківськ : «Лілея – НВ», 2019. 176 с.
33. Кулик В. Медійний дискурс між відбиванням і творенням // Кулик В. Дискурс українських медій : ідентичності, ідеології, владні стосунки. К. : Критика, 2018. С. 148–156.
34. Літінська Н. Телебачення як інструмент трансформації свідомості сучасної людини. *Грані*. 2019. Т. 22. № 6. С. 31–41.
35. Масімова Л., Садурська Є. Контент-продюсування мультимедійного кіноперформансу: теоретичне підґрунтя Scientific trends: modern challenges. Volume 1 : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial

Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS Publishing Services, 2021. 202 p.

36. Мацепура О. Архітектоніка музичного компоненту драматичної вистави. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2013. Вип. 105. С. 143-153.

37. Мистецтвознавство ХХ століття : хрестоматія-довідник. Театральне мистецтво / кол. авт. : А. Баканурський та ін.; упоряд. : А. Білик, С. Думасенко. Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2017. 424 с

38. Москаленко-Висоцька О. М. Основи продюсерської діяльності: навч. посіб. Київ: Видавничий центр КНУКІМ, 2019. 259 с.

39. Негус. К. Музичні жанри та корпоративні культури. 2019. Routledge. 220 с.

40. Овсяннікова Н. Ю. Діяльність продюсера в медіапросторі України ХХІ століття. Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі ХХІ століття: дослідницькі практики, динаміка розвитку, сфери реалізації. Зб. наук. праць / Упоряд., наук. ред. С. Садовенко. Київ: НАКККіМ, 2019 С. 129-132.

41. Онлайн-ЗМІ випередили телебачення й стали основним джерелом інформації для українців – опитування. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/28839/2022-01-20-onlayn-zmi-vyperedilytelebachennya-y-staly-osnovnym-dzherelom-informatsii-dlya-ukraintsiv-opytuvannya/>.

42. Організація телевізійного виробництва : конспект лекцій / В. С. Лазебний, В. М. Бакіко, О. О. Омелянець. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 162 с.

43. Основи сценарної майстерності : навчально-методичні рекомендації для мистецьких закладів фахової передвищої освіти / уклад. М. В. Крипчук. Київ : ДНМЦЗКМ, 2019. 30 с.

44. Павонська О. П. Драматизація як спосіб подачі новини на телебаченні : дипломна робота. Острог, 2017. 68 с.

45. Польовий О. Г. Художньо-комунікативні параметри творчої діяльності композитора в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. канд. мистецтвознавства: 26.00.01 «Теорія та історія музики». Київ, 2019. 179 с.
46. Попова Н. В. Основи реклами : навчальний посібник. Х. : Видавництво «ВДЕЛЕ», 2019. 145 с.
47. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. вид. 3-тє, доповн. та переробл. К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2021. 504 с.
48. Про проект «Холостяк» URL: <https://www.stb.ua/holostyak/ua/o-proekte/>.
49. ПРО СЛУЖБУ. URL: <https://missingchildren.org.ua/uk/content/pro-sluzhbu>.
50. Прогноз розвитку галузі високих технологій, медіа і телекомунікації. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/about-deloitte/press-releases/deloitte-global-tech-mediaand-telecom-predictions.html>.
51. Раденко, Ю. Раденко Б. Синергія мовно-музичної інтонації актора та співака як шлях розкриття творчого задуму драматурга. Молодий вчений, 2(54), 2018. С. 155-159.
52. Ривліна В. М. Медіатизація культури: термінологічний аналіз. Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. 2018. № 3. С. 22–26.
53. Роднянський О. Виходить продюсер. Київ : Брайт Стар Паблішинг, 2019. 408 с
54. Саган В. А. Акторський тренінг – основа розвитку творчої особистості (дидактика і методика) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. культури і мистецтва. Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2019. 184 с.
55. Світське життя – анонси, новини, відео дивитися на 1+1. 1plus1.ua. URL: <https://1plus1.ua>.
56. Слуга народу (2023). UAКіно. URL: <https://uakino.me>.
57. «Служба розшуку дітей». 2024. URL: <https://ictv.ua/ua/tvproject/180/>.
58. Снопко О., Романюк А. Дивимось, читаємо, слухаємо: як змінилось меліаспоживання українців в умовах повномасштабної війни. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/06/22/7353987/>.

59. Сорока, М., Мрошкіна О., Сухомлин Г. Синергія творчої діяльності режисера та сценографа. Бюлетень Київського національного університету культури та мистецтв. 2023. 6 (1). С. 49-58

60. Ставлення населення до медіа та споживання різних типів медіа 2021. URL: <https://imi.org.ua/upload/media/2021/11/17/61951144dc1fc-usaid-internews-media-report-2021-ukr.pdf>.

61. Танці. World of Dance. URL: <https://www.stb.ua/dance/ua/>.

62. Телеканал «Україна» представив режисерів-постановників грандіозного шоу «Маска». Сьогодні. 2020. URL: <https://lifestyle.segodnya.ua/ua/lifestyle/afisha/telekanal-ukraina-predstavil-rezhisserov-postanovshchikov-grandioznogo-shou-mask-1488770.html>.

63. Федорчук Л. Телевізійна аудиторія: нові концепції і технології дослідження. *Теле- та радіожурналістика*. 2018. Вип. 17. С. 64–70.

64. Фролова І. Є. Специфіка художнього дискурсу та його аспектів // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Методика викладання іноземних мов, 2018. Вип. 87. С. 52– 61.

65. Хоменко, О. І. Розвиток культурних індустрій в умовах глобалізації: монографія. Чернівці: Букрек, 2020. 210 с

66. Шапоренко В. Звукові засоби створення радіорекламного образу: жанровий аспект. *Науководослідний інститут пресознавства : збірник праць*. Львів, 2020. Вип. 5. С. 460–470.

67. Шоу «Маска». Медіаняня. 2020. URL: <https://mbr.com.ua/uk/news/-mediananny/4317-mask>.

68. Штефан А. Формат телепередачі: сутність, зміст, правова охорона. *Теорія і практика інтелектуальної власності*, 2019. №1. С. 49-58

69. Юдова-Романова К. В. Технічні засоби оформлення сценічного простору : навч. посіб. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. 314 с.

70. Ян І. М. Специфіка театраль-но-глядацької взаємодії в українському музично-драматичному театрі (остання третина ХІХ – початок ХХ століття).

Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. пр. Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2018. Вип. 40. С. 253-260.

71. Moran À. *Television formats in the world / the world of television formats. Television across Asia. Television industries, program formats and globalization*. London, New York: Routledge Curzon, 2018. P. 1-8.

72. Platon A. Review: Spike TV's 'Lip Sync Battle' Is Worth Every Note. Vibe, 2020. <https://www.vibe.com/news/movies-tv/spike-tv-lip-sync-battle-review-339026/>.